Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 40 (13835) | 1975 оной февралиин 16, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

ДЭЭДЭ ТУШААЛТА АЙЛШАНАЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ССР-эй правительство ...ликобританиин премьер-...нистр Гарольд Вильсонэй ...лэлдэ Кремлиин Ехэ ...н соо февралиин 14-дэ ...лга хэбэ.

Гадаадын ба холбоото оронуудай хэрэгые эрхилдэг министр Дж. Каллагэн, мүн Великобританиин премьер-министртэй ерэһэн бусад тушаалта нюурнууд премьер-министртэй хамта байлсаа.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, К. Ф. Катушев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Архипов, Н. К. Байбаков, В. Э. Дымшиц, В. А. Кириллин, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Н. А. Тихонов, мүн СССР-эй Министрнүүд, СССР-эй Гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, бусад тушаалта нюурнууд совет талаһаа байгаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев айлшадта хандажа үгэ хэлэбэ.

★ ★ ★

Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

...үндэтэ г-н премьер-ми...р, г-жа Вильсон!

...анай хүндэтэ айлшад! ...д!

...ине, г-н Вильсон, үшөө ... амаршалжа, танай эн...еһэндэ сэдьхэлээ ханан...һанаа мэдүүлхыемнн ...гыт. Совет-англиин ...саае саашадань хүг... асуудалнуудаашье, уласхоорондын хэдэн ...алнуудаар Тантай ба ...дын хэрэгүүдэй министр ...гэнтэй һанамжаяа ан...ха арга боломжын ол...ю ехэ баяртайбди.

...етскэ Союз болон Ве...британи хоёрой дээдэ ту...анай хоорондо нилээд ... удаан саг соо холбоо ...саая байгаагүй юм. ... тиимэһээ, сэхыень хэ...э, һанамжаяа андалда...шэ тон шухала хэ... болоод байна. Һүүлэй ...үүдэй туршада манай ...удай хоорондо бэе бэе...шатай туһатай холбоо ...саа хүгжөөлгэ зарим ...аалидаһан байгаа гэжэ ... болоно.

...асхоорондын шахардуу ... байдал һулаaруулха, ...айрамдал бэхижүүлхэ, ...үүдэй хоорондо холбоо ...саа хүгжөөхэ гэһэн нэ...аа шугам ба «хүйтэн ...һэргээхэ, буу зэбсэгые ...түргэнөөр, улам ехээр ...жэ эхилхэ, бусад оро... болон арадуудай хэрэ... оролсохо гэһэн ха...шугам — иимэ тад он... хоёр шэглэлнүүдэй хсо... мүнөө дэлхэйн олон ...үүдта тэмсэл боложо .... Гэбэшье арадууд гээ... — имагтал арадууд гэ...ьсолон тэмдэглэнэбди, ...эб найрамдалые хүсэжэ ...аа, дэлхэйн шэнэ дайн ...ядарал гасалангуудай ...шье дабтагдахагүйн тү...мсэхээр эрид шиидэн... ...һанаа улам элитээр, ...гөөр харуулжа, энэнь ...одорхойлхы удха шанар...олобо гэжэ бидэ тоо...ди.

...улэй жэлнүүдтэ улас...орондын байдалда нилээд ... һайн хубилалтануудай ... байһаниинь арадуу... ...имэ хүсэлэнтэй таарал... Тэрэ тоодо, нэгэ тала... Советскэ Союз, бусад ...ис оронуудай ба нү...талаһаа, Франци, Германи Федеративна Республика, Америкын Холбоото ...удай хоорондын ха...ан һайжаржа байна. ... Союзай хүтэлбэ... ... уласхоорондын ...лай дахинаа хэзээшье ...шардуу шанга болохогүйн ... бүхы шадалаараа тэм...р эрид шиидэнги бай... гадна, ниитын элдэб ...үлалтатай гүрэнүүдэй ... тэгшэ эрхын, бэе бэеэ ...һэнэй үндэһөөр удаан ... туршада аша үрэ ехэ... бэе бэедээ ашатай туһатайгаар харилсахын түлөө тэмсэхээр шиидэнги юм гэжэ, г-н премьер-министр, тон шангаар онсолон тэмдэглэхые хүсэхэ байнаб. Эбтэй этэйгээр зэргэ оршолго гээшэ эгээл энэ гэжэ Советскэ Союзда ойлгодогбди. Совет орон эгээл иимэ ябуулга эрхилхые бусад гүрэнүүдые хододоо уряалдаг байгаа.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ, эбтэй этэйгээр холбоо харилсаагаа хүгжөөхэ энэ замдамнай Великобританишье манай гүрэнтэй һайнаар харилсажа шадаха орон боломоор гэжэ би һананаб. Энэ орон дэлхэйн хэрэгүүдтэ нилээд хүндэтэй. Али бүхы асуудалнуудаар, али бүхы сагта манай һанамжанууд хододоо адли байгаагүй. Гэбэшье манай гүрэнүүдэй үрэ ехэтэйгээр харилсан ажаллаһые мартаха эрхэгүйбди. Мүнөө антигитлеровскэ коалицида ородог гүрэнүүд болон эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай зүгһөө гитлеровскэ булимтарагшад болон богоолшологшодые дараһан агуу ехэ илалтын гушан жэлэй ой болохоёо байна гээшэ. Советскэ Союз Великобритани хоёр үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэлдэ дайшалхы холбоо бэелүүлһэнэй дүй дүршэлтэй байһан юм гэжэ энэ ойн урда тээ һанаха үндэһэн бии. Энэ хадаа гансал правительствануудай холбоон байһан бэшэ, харин ниитын ондо ондоо байгуулалтатайшье һаамнай, энэ болбол манай арминууд болон манай арадуудай дайшалхы холбоон, амжалтатайгаар холбоо харилсаа бэелүүлһэнэй түүхэтэ үльгэр жэшээ байһан юм гэжэ та бидэ хоёр, г-н Вильсон, мүн манай наһанай бусадшье хүнүүд һайн һанана ёһотой.

Мүнөө энэ бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ бидэнэр улам дүтын хүршэнэр боложо байнхайбди. Тиин булимтаралгада эсэргүүсэн, амгалан тайбан, бэеэ даанхай, эрхэ сүлөөтэ байдалда ажаһуухын түлөө амн наһаяа үгэһэн хүнүүдэй дурасхаалые хэзээшье мартахагүй гэжэ оролдонобди. Гүрэнүүдэй хоорондо амгалан холбоо харилсаа тогтоохын, эб найрамдал бэхижүүлхын тулада урдань хэзээшье дэлхэйн иимэ үргэн ехэ хэмжээгээр эдэбхитэй ябуулганууд хэгдэдэггүй байгаа гэхэдэ, хэтэргэжэ хэлэһэн ябадал болохогүй ха. Гэбэшье үшөө ехэ юумэ хэхэ хэрэгтэй.

Жэшээнь, Европые абаад үзэе. Эндэ һайн хэрэгэй эхин табигдаа. Аюулгүй байдал болон холбоо харилсаан тухай асуудалаар Ниитэевропын зүблөөн тиимэ һанаһанда хүрэмэ түргэнөөр бэшэшье һаа, яһала хүдэлмэрилжэ байна. Европын түүхэдэ хэзээшье үзэгдөөгүй энэ түбиин 33 гүрэнэй суглаан түүхын үнн удаан саг соо байхаар Европын газар дайда дээрэ эб найрамдалай бата бэхи үндэһэ һуури, һайн хүршын холбоо харилсаа тогтоохо зорилготой юм. Энээндэ мүн Холбоото Штадууд ба Канада хабаадалсана. Яһала ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье бүхы шухала хэрэгтэй юумэн үшөөл хэгдээдүй. Гол тодорхой зорилго мүнөө юуб гэхэдэ, энэ ехэ хэрэгые амжалтатай һайнаар түгэсхэлгэ болоно.

Ниитэевропын зүблөөнэй хүдэлмэрие бүтэмжэтэй һайн болгохо хэрэгтэ Великобритани бага бэшэ үүргэ дүүргэжэ шадаха байгаа гэжэ тоолонобди.

Бата бэхи эб найрамдал тогтонижуулгын айхабтар ехэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ гүрэн бүхэнэй, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй оруулһан хубитань юугээр тодорхойлогдодог бэ гэхэдэ, тэдэ зорилгонуудай хэмжээе түүхын талаар үнэн зүбөөр сэгнэхэ шадабариһаа болодог гэжэ һанагдана. Мүнөө үедэ эгээл гол зүйлые, арадуудай хүлеэжэ, найдажа байһан зүйлые илган тобойлгожо шадаха, удха шанаргүй бусад муу һайн юумэнүүдые энэ гол зүйлһөө хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар илгажа шадаха хэрэгтэй болобо. Ушарынь хадаа хэлсээндэ хаблядажа байгаа зариман бусадай аша туһые хохидуулан, зарим тэды талаар өөһэдтөө булюу байдал бии болгохо гэжэ холын хараагүй элдэб политическэ аашануудые үүсхэдэг байна бшуу.

Европын түбтэхи зэбсэгтэ хүсэнүүд болон буу зэбсэгые хороохо тухай Венэдэ болоҗо байһан хэлсээндэшье энэ хабаатай. Гансал өөһэдынгөө талаһаа булюу байдалтай боложо абаха, нүгөө талын гүрэнүүдые «шүүхэ хонжохо»гэһэн зарим оронуудай үсэд нэтэрүү һэдэлгэнүүдэй Венэдэхи хэлсээндэ амжалта түйлаха хэрэгтэ ехээр һаад хэжэ байһандань шаналмаар.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал һулаaруулха ябадал шадаал һаа түргэнөөр тодорхой хэрэгүүд болон бэелжэ, олон миллион хүнүүдэй ажабайдал тэрээнһээ уламжалан һайжарһай даа гэжэ дэлхэйн арадууд хүлеэнэ. Буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые аалидхаха, гүрэнүүдэй дайн сэрэгтэ бэлэдхэхэ, мүн сэрэгэй гаргашын хэмжээе хороохо, тэдэнэй хоорондо экономическа болон бусад талаар амгалан ёһоор харилсалгые улам үргэдхэхэ гээшэ иимэ хэрэгүүдтэ хабаадана. Мүнөө баруунай олон оронууд нилээд ехэ экономическа бэрхэшээлнүүдтэй тохёолдоод байна. Ушар тиимэһээ дурсагдаһан хэрэгүүдые бэелүүлхэ гээшэ олониитын һанамжаар улам шухала зорилго боложо байна.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые амгалан ёһоор гуримшуулха гээшэ урдынхидаал адли шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн байһаар. Эндэхи байдалһаа уламжалан, шэнэ дайнай һүжэрхэ аюул бии. Теэдшье булимтаран абаһан бусадай газарнуудые булимтарагшын эзэмдээд байгаа сагта, тиигэжэ арадуудай эрхын хохидуулагдажа байгаа сагта тэндэхи байдалай ондоо байхыншье аргагүй юм. Дүтын Зүүн зүгэй арадуудта зүйтэй зүб, бата бэхи эб найрамдал агаартал адли шухала хэрэгтэй болоод байна.

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые амгалан ёһоор гүйсэд гуримшуулха гээшэ бэрхэтэй хэрэг, харин энээнэй орондо ойрын жэлнүүдтэ зарим тэды асуудалнуудаар лэ үгэеэ ойлголсоод хизаарлаха хэрэгтэй гэжэ заримашуул хэлсэдэг.

Энээн тушаа юун гэлтэйб?

Булимтаран абтаһан араб газар дайдын али нэгэн хубиһаа булимтарагшадай талиин ошожо, тэрэниие арабуудта бусаажа үгэхэ гэхэ мэтэ зарим тэды хэмжээнүүд туһатайл юм аабза. Гэбэшье тиимэ хэмжээнүүд тэндэхи байдалые үнэхөөрөө амгалан ёһоор түргэнөөр гуримшуулха зорилготой бэшэ, харин тэндэхи байдалые ехээр хубилгангүй хуушаарнь тон удаан саг соо байлгаха, эбэй ёһоор гуримшуулха хэрэгые хойшолуулха, араб оронуудай нэгэдэлые һулаaруулха зорилготой байжа болохо бшуу. Хэрбээ тиимэ бэшэл һаа, дурсагдаһан зарим тэды хэмжээнүүд туһатай байха юм.

Заримашуул араб арадуудта хүниие унтуулха эмтэй адли юумэ дурадхаад, тэдэнэй һанааень амаруулха, мүн тиигэжэ булимтаралгын хойшолонгуудые гүйсэд усадхаха, үнэн зүб байдал һэргээн тогтоохо тухай эрилтэнүүдыень мартуулха хүсэлэнтэй ха. Теэд хүниие унтуулдаг эм ойрдоол богонихон саг соо мэнэрүүлдэг, харин тэрэнэй һүүлээр хүн һэридэг, тиигэжэ элдэб хурса асуудалнуудтай бодото байдалтай дахин ушардаг ха юм.

Бодото дүй дүршэл энээниие яһала тодоор гэршэлнэ. Хоёр талаһаа зарим тэды хэмжээнүүд Дүтын Зүүн зүгтэ бэелүүлэгдэһэн байгаа гэжэ мэдээжэ. Теэд тэдэ хэмжээнүүд тэндэхи түгшүүрилые һулаaруулаа һэн гү? Үгы. Тэдэ хэмжээнүүд Дүтын Зүүн зүгэй арадуудта амгалан тайбан байдал олгоо һэн гү? Үгы, олгоогүй. Дүтын Зүүн зүгэй оронууд буу зэбсэг түргэнөөр бүтээхэ гарза ехэтэй, аюултай хэрэгтэ зарим тэды татан оруулагдаад байна. Теэд дурсагдаһан хэмжээнүүд буу зэбсэг түргэнөөр бүтээлгые хороогоо һэн гү? Үгы, тиигээгүйнь мэдээжэ.

Эдэ бүгэдэ юун тухай гэршэлнэб гэхэдэ, эбэй ёһоной бодото, бата бэхи гуримшуулгые ямаршье юумээр һолижо болохогүй. Тиимэһээ Дүтын Зүүн зүгэй оронууд болон арадуудай хуби заяанда, бүгэдэ ниитын эб найрамдалда ямаршье хайхарал тоомжогүйгөөр хандаалгүй һаа, эбэй ёһоной гуримшуулгые хойшо татажа болохогүй. (Мүн Израилиинышье хуби заяае хайхарха хэрэгтэй. Сэрэгэй лагерь болгогдоһон энэ ороной арад зон хэтэ мүнхэдөө иимэ байдалда ажаһуухые хүсэхэгүй байһаниинь ойлгосотой).

Ушар иимэһээ Советскэ Союз Женевэдэхи эбэй ёһоной конференциин хүдэлмэрие дары түргэнөөр һэргээхын түлөө эрид тэмсэнэ. Энэ конференци дээрэ бусадтай адли тэгшэ эрхээр, мүн Палестинын араб арадайшье түлөөлэгшын үгэ соностохо ёһотой.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхэ замууд тухай хэлэхэ зуураа, үшөө юун тухай дурдаха ёһотойб гэхэдэ, ядерна зэбсэгэй дэлхэй дээрэ саашадаа дэлгэрхэ ябадалые зайсуулха гээшэ, энэ асуудалаар абтаһан уласхоорондын договорые улам хүсэтэй болгохо, тэрээндэ хабаадагшадай тооео ехээр олошоруулха гээшэ улам ехэ удха шанартай боложо байна.

Тобшоор хэлэхэдэ, эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй һанааень зобоожо байгаа үшөөл олон асуудалнууд мүнөөнэй дэлхэйдэ бии байна. Тиин тэдэ асуудалнуудые шиидхэхын тулада эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй, тэрэ тоодо манай хоёр ороной — Советскэ Союз ба Англиин хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ гээшэ, гадаадын политическэ хэрэгүүдтэ манай холбоо барисаае һайжаруулха, тэрэ тоодо элдэб тушаалтанай зүгһөө саг үргэлжэ бэе бэетэеэ зүбшэлдэжэ байха гээшэ туһатай байхань дамжаггүй.

Мүн экономическа талааршье Совет-Англиин холбоо харилсаае саашадань хүгжөөн гүнзэгырүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай гэжэ тоолонобди. Энэ талаар бидэнэр урдань түйлагдаһан һайн дүй дүршэлдөө түшэглэжэ шадаха байнабди. Манай оронуудай хоорондын экономическа холбоо харилсаан олон жэлэй туршада тэгшэ эрхын, бэе бэедээ нилээд ехэ ашагтай туһатай байлгын үндэһөөр амжалтатайгаар хүгжөөгдэһэн юм. Эдэ бүгэдые СССР-тэ хододоо үндэрөөр сэгнэдэг, тиихэдээ гансал ажахын аша туһые хараадаа абадаггүй байгаа. Совет хүнүүд Англиин хүдэлмэришэн ангида хододоо нүхэдэй ёһоор, нэгэ ангиин зоной мэдэрэлтэйгээр хандадаг байгаа. Совет гүрэнэй тогтоһоной удаадахи эгээл хэсүү бэрхэ түрүүшын жэлнүүдтэ Англиин пролетариат манай ороной хэрэгүүдтэ империалистнуудай хамааралсалгада эсэргүүсэн тэмсэжэ, «Совет Россида гар бү хүрэгты!» гэһэн уряа лозунг тунхаглаһан юм. Энээниинь манай арад һанажа ябадаг. Советскэ Союзай ажалшад Великобританиин хүдэлмэришэн анги болон бүхы ажалшадай өөрынгөө эрхын, ажабайдалай аша туһын түлөө тэмсэхэдэнь, тэдээнтэй хододоо һаналаа нэгэдэнги байгаа юм. Тиин Совет-Англиин экономическа холбоо харилсаанай саашадаа үргэдөө һаань, танай ороной олон мянган хүдэлмэришэд ажал олохо шэнэ арга боломжотой болохо. Мүн энэ хадаа танай ороной экономикые хүгжөөхэ шэнэ түлхисэ болохо юм гэжэ урматайгаар мэдэрнэбди.

Үнгэрһэн сагай дүй дүршэлые һайнаар сэгнэхэтээ хамта манай үе сагай политическэ байдал болон технико-экономическа арга боломжонууд манай оронуудай хоорондо ажахын олон талаар, урданайхиһаа ехэ хэмжээгээр удаан сагай туршада ашатай туһатайгаар харилсаха гэһэн эрилтэ табина гээд, г-н премьер-министр, бидэнэр һананабди.

Иимэ холбоо харилсаа бэелүүлхэ гээшэ эбэй ёһоор зэргэ оршолгын политикын бодото хэрэг дээрэ бэелжэ, олон миллион хүнүүдтэ эли бодо ехэ туһа боложо байһанай үшөө нэгэ үльгэр жэшээ болохо бэлэйл.

Тиимэ болохолоороо, Великобританиин премьер-министртэй манай хөөрэлдэхэ зүйлнүүд тон олон гээшэ. Хэлсээмнайшье эхилэчхэй. Тиин тэрэниие амжалтатайгаар үргэлжэлүүлхын, хоёр талада хэлсээнэймнай ашатай туһатай байжа, һайнаар түгэсэхын түлөө духаряа барихые дурадханаб!

Премьер-министр болон г-жа Вильсонэй, гадаадын хэрэгүүдэй министр Каллагэн болон Англиһаа ерэһэн манай бүхы айлшадай элүүр энхын түлөө духаряа дурадханаб!

Советскэ Союз Великобритани хоёрой хоорондын хани ёһото холбоо харилсаанай али бүхы талаар амжалтатайгаар хүгжэхын түлөө!

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдалай мандахын түлөө!

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛӨӨ

...ПСС-эй ЦК-гай Гене...ьна секретарь Л. И. ...жневэй, КПСС-эй ЦК-гай ...литбюрогой гэшүүн, ...СР-эй Министрнүүдэй ...дэй Түрүүлэгшэ А. Н. ...сыгинай, КПСС-эй ЦК-... Политбюрогой гэшүүн, ...Р-эй гадаадын хэрэгүүдэй ...стр А. А. Громыкын, ...икобританиин Премьер-...стр Г. Вильсонэй, га...дын ба холбоото оронуу... хэрэгүүдые даадаг ми...р Дж. Каллагэнэй хоо...дын хөөрэлдөөнүүд ...ьдэ февралиин 14-дэ ...ой туршa соо үргэлжэ...

...ээ болоһон хөөрэлдөө...үдэй үедэ Европодохи ...лгүй байдалай, Дүтын ... зүгтэхи хёморооной ...алнуудаар, тэрэшэлэн ... Кипртэ тохёолдоод ...ан байдал тушаа һанал ...олоо үргэнөөр зүбшэн ...эбэ.

...эрэшэлэн совет-англиин ...лсаанда хабаатай асуу...нууд, тэрэ тоодо адли тэг... али али талада ашагтай ...ар худалдаа наймаанай ...ономическа харилсаа хүг...лэлгын асуудал зүбшэн ...гдэв.

...оветскэ Союзай ба Вели...британиин хоорондын ха...саа холбооной асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэһээ харахада, бүхы харилсаагаа улам үргэдхэхэ гэжэ хоёр тала эрмэлзэдэг байна.

Хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй оршон байдалда үнгэрөө. Саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ. Совет талаһаа: СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. И. Архипов, СССР-эй гадаадын худалдаа наймаанай министрэй нэгэдэхи орлогшо М. Р. Кузьмин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагшанар А. М. Александров, А. И. Блатов, СССР-һээ Великобританида байдаг элшэн сайд Н. М. Луньков, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн В. П. Суслов; Англиин талаһаа — Премьер-Министрэй кабинедэй секретарь сэр Джон Хант, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй саг үргэлжын орлогшын орлогшо сэр Джон Киллик, Великобританиһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд сэр Теренц Гарви, Премьер-Министрэй ахалагша туһалагша Р. Т. Армстронг, Премьер-Министрэй пресс-секретарь Дж. Т. У. Хейнц болон бусад тушаалтад хөөрэлдөөнүүдтэ мүн лэ хабаадаа.

(ТАСС).

ШЭНЭ

Манай хөөрэлдөөн

АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

1974 ондо бүхы совет ажалшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолһон тухай КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол радиогоор дамжуулагдаба, хэблэлдэ тунхаглагдаба. Тэрэ тогтоолой ёһоор үнгэрэгшэ жэлдэ һайн үрэ дүн түйлаһан Захааминай аймаг партиин ЦК-гай, Совет правительствын, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Тус аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй 1974 ондо ямар амжалта түйлаһан тушаа, табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ тэдэнэй шиидхэхэ зорилгонууд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхыень Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Ц. Д. ГЫРЫЛОВТЭ манай корреспондент хандаба. Тэрэ хөөрэлдөөн эндэ тунхаглагдана.

Асуудал: 1974 ондо аймагайнгаа хүдөөгэй ажалшадай түйлаһан амжалтанууд тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй түйлаһан амжалтын үндэрөөр сэгнэгдэжэ, КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг ба мүнгэн шангай барюулагдаха болоһон ушарые аймагаймнай бүхы ажалшад, илангаяа хүдөөгэй малшад болон механизаторнууд гүн сэдьхэлһээ баясан хүлеэн абаад, шэнэ жэлдэ бүри ехэ амжалта түйлахаар зоригжожо байна.

1974 ондо аймагай совхозууд мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ арадай ажахын түсэб сүм дүүргэһэн байна. Тэрэнэй ашаар гүрэндэ мяха худалдаха даабари 103 процент, һү — 110,3, ноохо — 106 процент дүүргэжэ шадаа. Тиигэхэтээ хамта түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэй хугасаада мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэб амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн байха юм.

Үнгэрһэн дүрбэн жэлэй туршада адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар аймагай ажахынуудта горитой ажал ябуулагдаа. Ороохо таряа ба тэжээлэй ургамалнуудые таридаг газар нилээд үргэдхэгдөө. Ажахы бүхэндэ олон жэлэй «Сибириин волоснец» гэжэ ногоон таригдадаг боложо, һайн шанартай ехэ үбһэн хуряагдана. Зарим түрүү звенонууд тиимэ ногоо тариһан гектар бүриһөө 25—30 центнер үбһэ абана. Тиихэдэ нютартамнай куузику элбэг ургаса үгэнэ. Илангаяа енгорбойнхид энэ ургамалай баян ургаса абадаг болоо.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ажахынуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Хамниин, Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Далахайн совхозуудай коллективүүд һайн дүнгүүдые түйлаа. Санагын совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй нёдондоной ажал эрхимээр сэгнэгдэжэ, тус ажахы РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта, 1500 түхэриг мүнгэн шанда хүртэһэн байна. Тиихэдэ Хамниин совхозой коллектив КПСС-эй райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө һэн.

Асуудал: шэнэ жэлдэ аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй урда ямар зорилгонууд табигданхайб?

Харюу: үнгэрэгшэ жэлдэ түйлаһан амжалтануудаараа урмашажа, мүн парти болон правительствын дээдэ шагналда хүртөөд байхадаа, манай аймагай хүдөөгэй ажалшад шэнэ жэлдэ бүри ехэ амжалта түйлаха зорилго табина. Совхоз бүхэндэ, мүн аймагай түбтэ үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые согсолжо, шэнэ жэлэй зорилгонуудые тодорхойлхо гэһэн хүдөөгэй хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанууд боложо, 1975 оной социалис уялганууд баталагдаһан байна. Мүнөө жэлдэ хамта дээрэ 41.100 центнер мяха, 42.700 центнер һү, 1730 центнер ноохо гүрэндэ худалдаха зорилготойбди. Энэмнай нёдондонойхиһоо нилээд ехэ болоно. Хамниин, Санагын совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа.

Асуудал: түрүүшын 1,5 һарын туршада ямараар хүдэлагдэбэ гээшэб?

Харюу: аймагай хүдөөгэй ажалшад жэлэй түрүүшын үдэрһөө шэнэ эршэтэйгээр хүдэлжэ эхилээ. Тэрэниинь баталхын тулада хэдэн тоо хүрдая. 1975 оной түрүүшын кварталда аймагай совхозууд 6150 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, январь һара соо 6100-гаад центнер тушаагаад байна. Кварталай түсэб ойрын сагта дүүргэгдэхээр хараалагдана. Февралиин 15-най байдалаар хамта дээрэ 4100 гаран центнер һүн бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулагдаба. Энэмнай түрүүшын кварталай түсэбэй хахадынь шахуу болоно.

Манай аймагай совхозуудта хурьга абалга энэ жэлдэ эмхитэй һайнаар үнгэржэ байна. Мүнөө дээрэ 100 эхэ хонин бүриһөө 65 хурьган абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэнэ. Түл абалгаар Хамниин совхозой хонишод илангаяа һайн дүнгүүдтэй. Тэдэнэр табан жэлэй туршада хурьга абаха түсэбөө үглөөмүнөө дүүргэхэ болоо. Юрэнхы дээрэнь абажа харахада, аймагай совхозуудта ниитын малай убэлжэлгэ нёдондонойхиһоо эмхитэйгээр үнгэржэ байнхай. Ажахы бүхэндэ үбһэ тэжээлшье бии. Адууһа малай хүсэ шадал яһала һайн.

Аймагай газар таряаланай хүдэлмэрилэгшэд түгэсхэхы жэлэй хабарай тарилгада яһала һайнаар бэлдэжэ байна. Трактор болон бусад техникэ заһабарилха даабари графигай ёһоор ябуулагдана. Бүхы техникээ апрелиин 1 болотор заһабарилжа дүүргэхэ зорилготойбди. Механизаторнуудые бэлдэхэ талаар нилээд юумэн хэгдэнэ. Жэшээнь, Закаменск хотын техническэ мэргэжэл олгохо училищада тусхай бүлэг эмхидхэгдээд, совхозуудһаа эльгээгдэһэн 25 хүн механизаторай мэргэжэл шудалжа байнхай. Тиихэдэ Зэдын аймагай Өөрой СПТУ-да манай аймагһаа арбаад хүн һуралсана. Мүн совхоз бүхэндэ механизаторнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулинууд эмхидхэгдээд, муу бэшээр хүдэлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг болон мүнгэн шанда хүртөөд байхадаа, манай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ шэнэ амжалта түйлахаар зоригжонхой гээд үшөө дахин онсолон тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Г. ВИЛЬСОНЭЙ ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Хүндэтэ Леонид Ильич, Алексей Николаевич, Андрей Андреевич, Советскэ Союзай хүтэлбэриин хүндэтэ гэшүүд, Таанарай һамгад, ханинар!

Дайнай һүүлээр танай оронтой баталагдаһан худалдаа наймаанай ехэ хэлсээндэ гэр табиһанһаам хойшо 25 жэл үлүүтэй саг үнгэрөө. Тэрэ хэлсээн манай худалдаа наймаанай үндэһэ һуури болодог байһаар.

Эдэ жэлнүүдтэ Советскэ Союз дотор, бүхы дэлхэй дээрэхидэл адляар үнэхөөрөө, асари ехэ хубилалтанууд болоһон байна. Генеральна секретарь, Танай хэлэһэнэй ёһоор, энэ үе соо англо-совет харилсаанда уруугаа ороһон, дээшээ дэбжэһэн ушарнуудшье бии байгаа. Англо-совет харилсаанай һайжарһан, дахинаа дээшээ дэбжэһэн үенүүдтэй миниин нэрын нэгэнтэ бэшэ холбогдон дурдагдадаг байһыень сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэб. Энэ ерэлгэмнай англо-совет харилсаандахи шэнэ шата болохо гээд батаар этигэнэб. Харилсаанайнгаа хүгжэлтэдэ тантай хамта шэнэ эхи табиха, манай харилсаанда эгээн таарамжатай, урагшатай үе сагые нээхэ гэжэ эрмэлзэнэбди, үнгэрһэн сагай урагшагүйдэлгэнүүд энээниемнай муудхаахагүй гээд найдахые хүсэхэ байнаб.

Дэлхэй дээрэхи һанал бодолой алгасал — экономическа арсалдаан, социальна атаа бэеэ буляалдаан бүхы хүн түрэлтэндэ али тухай ехэ аюултай байһыень, амгалан байдалай аша туһада техникэ бүтээлгын талаар түйлалтын ехээр үлүү гараһан үе сагтахи политическэ арсалдаан бүхы дэлхэйн амгалан байдалда али тухай ехэ аюул тохёолдуулха байһыень бултадаа хаража боломоор үедэ манай хөөрэлдөөнүүд үнгэржэ байна.

Гэхэ зуура, аюулай ехэ болохын, һанаагаа зобохо ба шэнэ түгшүүрилнүүдэй ушарха шэнэ шалтагаан нүхэсэлнүүдэй бии болохын хэжүүгээр, манай найдабаришье бэхижэлсээ.

Шахардуу байдалай һулаларга, тэрэниие батадхаха гэһэн манай бүхы арадуудай эрид шиидхэбэринь мүнөө сагай дэлхэйдэхи ушар байдалай тон найдабаритай нүхэсэл болоно.

Бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалда, аюулгүй байдалда хохидолой тохёолдохоёо байһые элирүүлхын тула, өөһэдынь арадуудта, бүхы дэлхэйн арадуудта эб этэй, аюулгүй байха найдабари олгохоор оршон байдал хангахын тула хүсэнүүдээ нэгэдхэхэ гэжэ тон олон оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадай эсэшэ сусашагүй хүдэлмэреэр дэмжэсдэдэг, уласхоорондын оршом соохи буурашагүй оролдолго хүсэлэлгэ — үшөө нэгэ нүхэсэлынь болоно.

Адли хараа бодолтойгоор бидэнэй хандадаг асуудалнуудые хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ зүбшэн хэлсээбди. Ехэ удха шанартай асуудалнуудаар баталагдаха хэлсээ бэлдэхэ зорилго шиидхэхыень Женевскэ зүблөөн дээрэ манай оронуудые түлөөлдэг хүнүүдтэ даалгагдаа. Иимэ оролдолго хүсэлэлгэнүүдэй үрэ дүнгынь Европодохи аюулгүй байдалай, харилсаа холбооной асуудалнуудаар дээдэ тушаалтадай зүблөө үнгэргэлгын ашые харюулха байха гээд, таанад шэнгеэр найданабди. Иимэ зүблөөн мүнөө жэлдэ, шадаал һаа һаяар зарлагдаха байха гэжэ найданабди.

Арсалдаануудай үшөөл бии байһан асуудалнуудыешье зүбшэн хэлсээбди; бидэниие нэгэдхэдэг ушарнууд зүришэлдүүлдэг зүйлнүүдһээ үлүү шухала, бата бэхи байна гэжэ үшөө дахин тусхайлан тэмдэглэхые хүсэнэб.

Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй хажуугаар, хөөрэлдөөнүүд хэгдэнэ — зэбсэгтэ хүсэнүүд ба зэбсэгүүдые али али талаһаа хороохо, энээнтэй холбоотой хэмжээнүүдые Түбэй Европодо абаха тухай гэжэ тэдэ хөөрэлдөөнүүдые зүбөөр, тодо һонороор нэрлэхые хүсэнэб. Тиимэ хэлсээ амжалтатайгаар бэлдэхэ зорилго бидэнэй урда табигдана.

Ядерна хюдалгаһаа бэшэ, харин үлэсхэлэн байдалай тохёолдожо болохо байһанһаа сошордон түбэгшээдэг, дэлхэйн бүмбэрсэгэй үгытэй ядуу зоной тон олонхидо хамаатай асуудалнуудые мүнөө, хөөрэлдөөнүүдэйнгээ эхин дээрэ зүбшэн хэлсээбди. Хайшан гээд, хамтын оролдолго хүсэлэлгын туһаламжаар, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци, Бүхэдэлхэйн эдеэ хоолой совет гэхэ мэтэ бүхэдэлхэйн эмхинүүдэй хэм оршом соо ябуулга хэжэ, дэлхэйн бүмбэрсэгэй олохон арадуудые хододоо үлэн, хооһон байлгын, сагһаа урид үхэлгын аюулһаа абаралгада загаад туһалхаб гэһэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди.

Үсэгэлдэр үдэшэ уулзахадаа, бүхы дэлхэйн асуудалнуудые хамтадаа шиидхэлгын түлөө бидэнэй дааха харюусалгаһаа гадна, мүн англо-совет харилсаанда хабаатай шухала асуудалнуудыешье хөөрэлдөөнүүдэйнгээ үедэ зүбшэн хэлсэхэ гэжэ ойлголсообди. Англиин худалдаа наймаа үргэдхэлгые шухалада тоолодог байһаарби гэжэ мэдүүлээб, англо-совет худалдаа наймаа хүгжөөхэ гэжэ 1947 онойхидоол адляар хүсэдэг байһанаа 1975 ондо Советскэ правительствын лаблан баталдагые мэдэхэдээ баясанаб. Экономическа, промышленна ба научно-техническэ харилсаа холбооной удаан болзортой программа, тэрэшэлэн медицинын талаар шэнжэлгэнүүдые хэхэ тухай шухала хэлсээн эндэ, Москвада, эсэслэн баталагдаха гээд найданаб.

Фашизмда эсэргүү дайнай талаар союзнигууд байхадамнай, Внуковта хоёр туг зэргэлээд далбажа байгша һэн. Энэ союзнай дайнай талаар бидэнэй нэгэ уг зорилготой, хани холбоотой байһанай һүлдэ болоһон юм. Манай арадуудта, Европодо ба бүхы хүн түрэлтэндэ эб найрамдал, аюулгүй байдал түйлахын тула хамтын оролдолго хүсэлэлгэ гаргаха шиидхэбэри мүнөө хамтадаа гаргаха ёһотойбди гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Косыгин аэропорт дээрэ намда хэлээ.

Эмэгтэйшүүл болон господинар!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретариин хүндэлэлдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын хүндэлэлдэ, гадаадын хэрэгүүдэй министрэй хүндэлэлдэ, совет хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ, совет арадай саашадаа хүгжэн һалбархын, амжалтануудые түйлахынь түлөө, мүн манай хоёр ороной хоорондын харилсаа холбооной, хани барисаанай түлөө духаряа үргэхые хүсэнэб.

(Хураангыгаар үгтэбэ).

АБЬЯАСТАЙГААР, ҮРЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАХА

ШАНГАДАГ ЛЭ МҮРЫСӨӨМНАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсоһон манай аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, дээшэлүүлэгдэһэн зорилгонуудые хараалжа тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ мал ажалай, газар таряалангай продуктнуудые элбэгжүүлхэ, гүрэндэ ехээр тушааха түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргээ. Үнгэрһэн энэ хугасаа соо гүрэндэ һү тушааха даабари 110 процент, нооһон—112, мяхан—103 процент бэелүүлэгдэбэ.

Энэ амжалта нэн түрүүлэн хонишодой, малшадай, һаалишадай даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандаһанай, мүн хүдэлмэридөө шэнэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлһэнэй ашаар туйлагдаба. Тусхайлан хэлэбэл, аймаг дотор онсо шалгарһан Саянай совхозой, «Сибиряк» колхозой һаалишад даажа абаһан бүлэг үнеэдэйнгээ ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула халуун намарһаа эхилжэ малдаа шэмэтэ тэжээл эдюулжэ захалһан юм. Энээнэй ашаар олохон һаалишадынь үнеэн бүриһөө 2000—2500 килограмм һү абаха «хилэ» дабаһан байна гээшэ. Тиихэдэ «Сибиряк» колхозой һаалишад Т. Д. Андриевская, Е. С. Бобкова гэгшэд жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 3000 килограмм һү һаажа амжаба.

Һаалишадай, фермэнүүдэй, ажахынуудай дунда мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрүү дүй дүршэлөө халан абалсажа, ажалдаа нэбтэрүүлһэнэй аша үрэ эндэ мүн лэ элеэр харагдана. Тусхайлан хэлэбэл, аймагай 25 һаалишан һү һааха, гүрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэб жэлээр уридшалан дүүргээ. Тиихэдэ Саянай совхозой Улаан-Горхоной, Түнхэнэй совхозой Шэмхын фермэнүүдэй коллективүүд жэлэй туршада һү һаалияа 800—823 килограммаар дээшэлүүлбэ. Мүн гүрэндэ тушаагдаха малай шэгнүүрые нэмээхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа. Жэшээлбэл, аймаг дотороо онсо шалгарһан «Маяк» колхозой мал адуулагша И. А. Сороковиков, Д. А. Демин, «Восточные Саяны» колхозой үхэршэд С. О. Анчиков, Д. П. Леонтьев болон Саянай совхозой малшан Ж. Шактамаев гэгшэд харууһалжа байһан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхын дунда зэргээр 1000 граммаар нэмээһэн байна. Гадна тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ ажахынуудай хонишод хубитаяа оруулаа. Тиигэжэ нёдондо 100 эхэ хонин бүриһөө олон хурьган абтажа, хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 4 килограммһаа бага бэшэ нооһон хайшалагдаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонишодой амжалтые эндэ тэмдэглэмээр. Ушарынь хадаа тус ажахыда эхэ хонин бүриһөө хурьга түлжүүлдэг хонишод жэл бүри олошорно. Жэшээлбэл, үнинэй хонишон Гатаб Шойбонов 100 эхэ хонин бүриһөө 116 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнһөө 4950 грамм нооһо абаа. Мүн хонишон Владимир Янданов 100 эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга абажа, хонин бүриһөө 4580 грамм нооһо хайшалһан байна. Ажалдаа эрхим амжалта туйлажа, онсо шалгарһан түрүү малшад, хонишодые нэрлэн тоолохо болоо һаа, олон юм. Эдэнэйл эршэтэ ажалаар мал ажахын продуктнуудые гүрэндөө худалдаха табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ горитой арга олдоһон байна. Жэшээнь, мяха тушааха түсэбтэ табан жэлэй дүрбэн жэлэй түсэб 562 центнерээр, һүн—21582, нооһон—114 центнерээр үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Тиихэдэ механизаторнууд, таряашад үнгэрһэн жэлдэ орооһо таряанай тогтууритай баян ургаса ургуулха талаар горитой илалта туйлаһан байна. Жэшээлбэл, нёдондо сагай уларилай хэды муушье һаань, гектарай 11,7 центнер ороохо, 162 центнер кукуруза, 30,9 центнер олон жэлэй ногоо, 261 центнер куузику хуряагаа юм. Энэнь яһала һайн дүн гээшэ. Гэбэшье тарилгын, ургаса харууһалалгын агротехникые эрид һайжаруулбал, бүришье баян ургаса абтаха бэлэй. Теэд мүнөө энэ талаар ехэхэн гээгдэлдэ оронхой байнабди. Саашадаа энэ дутагдалнай усадхагдаха ёһотой.

Нииттынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын тула һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынууд олон жэлэй ногоо улам ехээр таридаг болоно байна. Хэрбээ нёдондо таригдаһан олон жэлэй ногоогой полиие 1973 онойхитой сасуулбал, хоёр дахин үргэдхэгдэжэ, гектар бүриһөө 30,9 центнер ургаса хуряагдаа. Илангаяа Саянай совхозой луговодууд оролдосотойгоор ажаллажа, гектарай 30—77 центнер үбһэ бэлэдхээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай таряашад ороохото ургамалай ургаса дээшэлүүлхэ талаар анхаралаа һуладуулаа. Энэл дутагдалһаа боложо, ороохо таряа худалдаха дүрбэн жэлэй түсэб 56 мянган центнер, хартаабха—30 мянган, овощ—21 мянган центнерээр дүүргэбэгүйбди. Нэн түрүүн ажахынуудай механизаторнуудай газараа муугаар элдүүрилжэ, ажалаа һайнаар эмхидхээгүй, таряа хуряалгын техникэ саг соонь һайнаар заһабарилаагүй дээрэһээ иимэ дутагдал ушарна.

Саашадаа түсэбтэ табан жэлдэ хараалһан даабаряа сүм бэелүүлхын тула энэ жэлдэ Эхэ орондоо 38800 центнер мяха, 90 мянган центнер һү, 1117 центнер нооһо тушааха байнабди.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тухай партиин ЦК-гай тогтоолые аймагаймнай ажалшад халуунаар хүлеэн абажа, бригада, фермэ, звено болон ажахынуудта дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудаа абтажа, социалис мүрысөөнэй гуримууд зохёогдоо. Эндэ моральна, материальна урмашуулгын элдэб олон хэмжээнүүд хараалагдана. Байгша онһоо эхилжэ аймаг дотор эгээл баян ургаса хуряаһан ажахыда барюулха «Алтан хоолос», харин тракторно-таряаны ажалай бригадада үгэхэ «Алтан анзаһан» гэһэн тусхай дамжуулгын шан байгуулагдаха юм. Мүнөө жэлһээ һү һаалиин эрхим фермэдэ «Алтан гар», хони үсхэбэрилгэдэ онсо шалгарагшадта «Сагаан алтан» гэһэн дамжуулгын шан үгтэхөөр шиидхэгдэбэ. Эдэ шан жэлэй дүнгөөр барюулагдаха юм.

Табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ гээшэ ехэ удха шанартай юм. Партиин райком, колхоз, совхозуудай партийна организаци малшадай зоотехническэ һуралсалда горитой анхарал хандуулна. Тиихэдэ ажахы бүхэндэ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Эндэ гансашье колхоз, совхозуудай бэшэ, мүн эмхи зургаануудай, предприятинуудай залуу хүдэлмэрилэгшэд һурана.

Байгша ондо адууһа мал үсхэбэрилгые саашаданъ бүри хүгжөөхын тула үйлэдбэриин байранууд шэнээр бодхоогдожо байна. Мүн январь һараһаа «Сибиряк» колхоздо 40 мянган тахяагай фабрика ашаглагдажа эхилээ. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 400 үнеэнэй багтаамжатай байра ашаглагдахань. Иимэрхүү шэнэ барилга хаа хаанагүй баригдажа байна.

Аймагаймнай ажалшад социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, юһэдэхи табан жэлдэ хараалагдаһан зорилгонуудаа сүм дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнхай.

А. МОГЛОЕВ,
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь.

ТУЙЛАГДАҺАН ДҮНГҮҮД АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ үнгэрһэн дүрбэн жэлэй түсэб саг болзортонь бэелүүлхын тула аймагаймнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хам оролсожо, тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ газар таряалангай, адууһа малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаһан байна. Жэшээлбэл, нёдондо аймагай малшад гүрэндэ мяха тушаалгана 20 процентээр, һү—11 процентээр, үндэгэ—30 процентээр дээшэлүүлбэ. Тиихэдэ ажахы бүхэндэ гол һалбаринуудаа томодхохо, тусхай шэглэлтэй болгохо талаар ехэ ажал хэгдээ. Мүн энэ табан жэлэй дүрбэн жэл соо совхозуудай үйлэдбэриин хүсэн нилээд бэхижэбэ. Малай байранууд олоор баригдажа шэнэдхэгдээ. Гансахан 1974 ондо аймагай совхозуудта бүхыдөө барилгада 3 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна. Гадна ажахынуудай машинно-тракторна паркнууд шэнэлэгдэжэ, малай фермэнүүд дээрэхи ажал хүсэд оньһожоруулагдажа захалаа.

Аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрһэн жэлнүүдтэ туйлаһан амжалтые элишэлхын тула нэгэ иимэ тоо, баримтануудые жэшээ болгон харуулалтай. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын дүрбэн жэлэй туршада мяха гүрэндэ тушаалга наймадахи табан жэлэйхиһээ 53 процентээр ехэ болоо. Харин Кабанскын совхоз нугаһанай мяха худалдалгаяа 61 процент, Ойморой совхоз гахайн мяха тушаалгаяа хоёр дахин шахуу дээшэлүүлээ. Тиихэдэ һү худалдалгамнай дунда зэргээр 16 процент нэмэбэ.

Гадна сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье луговодууд үбһэ ногооной баян ургаса ургуулжа, ниитынгээ адууһа малда үбһэ тэжээл, сенаж, ногооной гурил ехээр бэлэдхэжэ абаа. Энэ амжалта нэн түрүүлэн малшад, луговодууд, таряашадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. Юуб гэхэдэ, ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд мүрысэн ажаллахадаа даалгагдаһан хүдэлмэриндөө шэнэ түрүү онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэнэ, дүй дүршэлөө халан абалсана. Ажахынуудай һаалишад, гахайшад, шубуушад жэлдээ хоёр-гурба дахин хоорондоо айлшалалсан ошожо, ажал хүдэлмэреэ шалгалсадаг, дутагдалнуудаа элирүүлэн хэлсэдэг байха юм. Энэнь яһала һайн үрэтэй байгаа. Жэшээлбэл, нёдондо аймагнай гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ тушааха түсэбөө, уялгаяа үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 14140 центнер һүн, 100 центнер мяхан тушаагдаба.

Хараалагдаһан даабари бэелүүлгэдэ Кабанскын совхозой хүдэлмэрилэгшэд горитой хубитаяа оруулалсажа, нёдондо 31480 центнер мяха, 46489 центнер һү Эхэ орондоо эльгээһэн байна. Тиихэдэ «Шергинский» совхозой үхэршэд, гахайшад гүрэндэ 21120 центнер мяха тушааһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай совхозуудай үнеэдэй ашаг шэмэ нилээд дээшэлээ. Тусхайлан хэлэбэл, аймаг дотор үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2341 килограмм һүн абтаа гэхэ гү, али 1973 онойхиһоо 172 килограммаар ехэ һаагдаа. Тээмэндэ соггологдоһон мүрысөөнэй дүнгөөр Кабанскын совхозой Каргиновай гүүртын коллектив онсо шалгараа. А. С. Гашовай хүтэлбэрилдэг тус фермын һаалишад нёдондо үнеэн бүриһөө 3218 килограмм һү абаһан байна. Мүн удаадахи һуурида гараһан М. З. Карачунай даадаг Мало-Колесовско гүүртын коллектив энэ хугасаа соо үнеэн бүриһөө 3184 килограмм һү һаагаа. Бүхыдөө Кабанскын совхозой һаалишад үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2642 килограмм һү абаһан байна.

Үнгэрһэн энэ хугасаа соо һаалишадһаа гадна, гахайшаднай горитой амжалта туйлаба. Жэшээлбэл, 1973 онойхиһоо нёдондо 10 мянган поршоонхо олоор абтаа. «Шергинский» совхоз 6 мянган, Ойморой совхоз 3,5 мянган поршоонхо олоор түлжүүлээ. Энэ амжалта И. М. Изюрьевэй хүтэлбэрилдэг Жилинэй, Е. В. Пермяковагай даадаг Дубининэй, В. А. Серебрянниковэй ударидадаг Байгал-Хударын гахайн фермэнүүдэй гахайшадай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар туйлагдаа.

Тиихэдэ аймагнай 1974 ондо һү, мяха, үндэгэ абаха, гүрэндэ ехээр тушааха талаар республика дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, хоёрдохи һуурида гараа бэлэй. Мүн аймаг соо дэлгэрүүлэгдэһэн мүрысөөндэ шалгарһан хүдөө ажахын 59 түрүүшүүл «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, аймагай ажахынуудта бүхы һалбаринуудынь жэгдэ хүгжэнэ гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ газар таряалан эрхилхэ талаар аймаг дотор олон дутагдалнууд ушарна. Ажахынуудай мэргэжэлтэд ороохото ургамалнуудые, хартаабха, овощ тариха, харууһалха агротехникэеэ һайжаруулнагүй, минеральна үтэгжүүлгэ бодомжотойгоор хэрэглэнэгүй, наг шэбхэ ехээр зөөжэ гарганагүй. Энээнһээ боложо бүри ороохо таряанай ургаса һанаһанда хүрэмөөр абтанагүй. Саашадаа энэ дутагдалаа дары усадхажа, баялиг болохо газарай үрэжэл һайжаруулха, ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэхэ байна.

Тэрэшэлэн адууһа малай ашаг шэмые эрид нэмээхын тула гансашье тоо толгойень олошоруулха бэшэ, мүн тэрыень һайжаруулжа, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар ехэ ажал ябуулагдажа байна. Үнгэрһэн жэлэй дүнгөөр Байгалай, Ойморой совхозууд үрилгэдэ гараа. Тиихэдэ нугаһанай фабрикын барилга, досоохи түхеэрэлгэнүүдынь саг соогоо хэгдэнэгүй, унжагайрна. Эдэ бүхы дутагдалнууд ойрын үдэрнүүдтэ усадхагдажа. бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон аймагаймнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд уялгаяа сүм бэелүүлжэ, туйлаһан амжалтаяа улам дэлгэрүүлэн тадхахаар ажаллана. Тиигэжэ манай аймаг табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ мүрысэгшэ Түнхэнэй, Ахын аймагуудһаа холо гээгдэхэгүй, харин ахижа гарахал байха гэжэ найдуулнабди.

А. ДАНЬКОВ,
Кабанскын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

САГАЙ УЛАРИЛАЙ ШЭМЭРҮҮНШЬЕ ҺАА

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Түнхэнэй аймагай чемпионууд — «Восточные Саяны» колхозой түрүү малшан С. О. Анчиков (зүүн гарһаа), Тоорын сельпогой наймаашан Б. Л. Игнаев, Түнхэнэй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй слесарь А. И. Сороковиков, «Маяк» колхозой жолоошон П. М. Бильдаков гэгшэд.

Манай эндэхи хадалиг газарай сагай уларил бэшэ, нютагуудта орходоо нилээд шэмэрүүн, эрид хубилдаг гээшэ. Нёдондо үбэлдөө хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ саһан ороһон аад, зундаа ган гасуур боложо, горитой бэрхэшээл тохёолдуулаа һэн. Теэд аймагаймнай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд энэ бэрхэшээлые дабахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоһон байна. Энээнэй ашаар нёдондо үбэлжэлгээ эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлһэн байнабди.

Гадна КПСС-эй райком, колхозуудай партийна организацинууд ажахынуудай үйлэдбэриие томодхохын тула зарим тэды хүдэлмэри хэһэн байна. Тусхайлан хэлэбэл, «50 лет Октября» колхоздо электросепараторна пункт шэнээр баригдаа. Тиигэжэ фермэ бүхэнэй һааһан һүн эндэ асарагдажа, тоһон, айраг, тараг, сыр хэгдэнэ. (Урдандаа Ахын аймагай колхозуудай һаалишад һааһан һүеэ өөһэдөө зөөхэй, тоһон болгоод, гүрэндэ тушаадаг байгаа юм. Харин мүнөө энэнь электросепараторна пунктда хэгдэдэг болобо. **(Редакциин тэмдэглэл).** Мүн гүрэндэ тушаагдаха мал һахаха тусхай фермэнүүд аймагай бүхы колхозуудта баригдаа. «Коммунизм» колхозой Хараһан гэжэ нютагта 500 эхэ хонидой отара байгуулагдаба.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ажахынуудай тарилгын газар 2.255 гектарта хүргэгдэхэнь. Нёдондо аймагай ажахынууд бүхыдөө 26.350 центнер зелёнко, олон жэлэй ногоо хуряагаа.

Тиихэдэ ажахынуудай зооветеринарна мэргэжэлтэд саашадаа малай үүлтэр һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэжэ эхилээ. Жэшээлбэл, хальмаг үүлтэрэй 150 гунжа, 24 буха, мүн Красноярска хизаарһаа мяхалиг үүлтэрэй 40 буха аймагай ажахынуудта асарагдаа.

Мүн хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха талаар нилээд хүдэлмэри хэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынууд 72 трактор, 50 автомашина болон бусад түхеэрэлгэнүүдые абаһан байха юм.

КПСС-эй Центральна Комитедэй партида, совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, нилээд амжалта туйлана. Жэшээлбэл, «Коммунизм» колхозой сууута малшан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Жамса Тулаевич Унжуев 108 һарлаг үнеэнһээ 104 тугал түлжүүлээ. Мүн энэ ажахын үхэршэн Ф. Е. Габанов 104 үнеэнһээ 97 тугал, «Улаан Аха» колхозой Л. Д. Сантибаев 97 үнеэнһээ 90 тугал түлжүүлһэн байна.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Дулма Максаровна Галсанова үнеэн бүриһөө 1.470 килограмм һү һаажа, аймаг соогоо түрүүлбэ. «Коммунизм» колхозой һаалишан В. Д. Гармаева, «Улаан Аха» колхозой Д. Д. Гармаева гэгшэд мүн лэ даажа абаһан бүлэг үнеэдэйнгээ тус бүриһөө 1.106—1.000 килограмм һү абаһан юм.

«Коммунизм» колхозой хонишод С. Д. Хандаев, А. Ш. Гармаев, Н. С-Ж. Очиров, «Улаан Аха» колхозой К. Ж. Базаров гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 86—98 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3370—4420 грамм «сагаан алта» абаһан байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ хараалһан даабарилгомнай тон ехэ гэхэ гү, али бүхыдөө 6.700 центнер мяха, 3.500 центнер һү, ... центнер нооһо гүрэндөө худалдаха, адууһа малай ... тэр һайжаруулжа, тоо толгойень нилээд олошоруулха байнабди.

Гэхэтэй хамта, аймагаймнай ажахынууд юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн дүрбэн жэлэй түсэб сүм дүүргээгүй. Энэ хугасаа соо 3.3... центнер мяхан, 120 центнер нооһон дутуу тушаагдаа. Энэ нэн түрүүлэн малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар хүдэлмэри дутуу ябуулагдаһан һаа, мүн ажалай муугаар эмхидхэгдэһэнһээ болоо.

Мүнөө аймагай малшад, хонишод хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгжүүлхэ, гүрэндэ худалдаха юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэхын тула бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ идхамтай оролсонхой, улам шударгаар ажаллажа байна.

Д. УНЖУЕВ,
Ахын аймагай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

ХОЛБОО БАРИСААГАА БЭХИЖҮҮЛЭГ ЛЭ

ТҮНХЭНЭЙ, КАБАНСКЫН, АХЫН АЙМАГУУДАЙ АЖАХЫНУУДАЙ ХООРОНДОХИ 1974 ОНОЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮН

1975 оной январиин 1-нэй байдалаар
(Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

	Түнхэнэй аймаг	Кабанскын аймаг	Ахын аймаг
МАЛ АЖАЛ			
Бүхыдөө абтаһаниинь:			
һүн	99,98	107	97
нооһон	93	—	1[illegible]
үндэгэн	—	90	—
Гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтэ:			
мяхан	101	101	102
һүн	111	112	121
нооһон	112	—	116
үндэгэн	—	107	—
Малай тоо олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ:			
үхэр	97	101,5	100,9
тэрэ тоодо үнеэн	84	94	102
хонин	106	—	101
адуун	90	94	100,8
шубуун	—	31	—
гахай	110	90	—
Малай ашаг шэмэ (кг):			
һүн (үнеэн бүриһөө)	1773	2341	594
нооһон (хонин бүриһөө)	3,2	—	2,8
үндэгэн (тахяа бүриһөө)	—	195	—
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (кг).			
үхэр	313	326	271
гахай	95	86	—
хонин	33	—	42
Малай үдэсэ (100 эхэ мал бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь):			
тугал	86	103	77
хурьган	73	—	74
поршоонхо	2253	2053	—
ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ АЖАЛ			
Таряалангай ургаса (гектар бүриһөө центнерээр):			
ороохо	11,6	12,4	—
хартаабха	44	77	—
овощ	111	139	—
Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):			
үбһэн	78	93	71
сенаж	57	—	64
силос	85	95	—
корнеплодууд	39	38	—
ногооной гурил	51	72	—
Намарай паар хахалалга (процентээр):	73	100,9	—
Үрэһэ хааха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):			
ороохо таряанай	102	99,6	—
хартаабхын	39	74	—
Гүрэндэ тушааха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):			
ороохо таряан	50	117	—
хартаабха	58	143	—
овощ	46	77	—

Эндэ толилогдоһон тоо, мэдээнүүдые зэргэсүүлэн харахада, хоорондоо мүрысэгшэ гурбан аймагай дундаһаа **Кабанскын аймагай** малшад, таряашад юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха түсэбөө сүм дүүргэжэ, горитой амжалта туйлаһан байна. Энэ илалта нэн түрүүлэн адууһа малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлһэнэй, мүн ороохото ургамалай, овощ, хартаабхын ургаса нилээд нэмээһэнэй ашаар туйлагдаба. Тиихэдэ аймагай ажахынууд түрүүшүүлэйнгээ дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, һалбари бүхэндөө шэнэ онол аргануудые шадамараар нэбтэрүүлһэниинь ехэтэ нүлөөлбэ гээшэ.

Хараад үзэгты даа. **Дурсагдагша аймагай һаалишад үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө 2341 килограмм һү һаажа, республикын дунда зэргын хэмжээнһээ нилээд дээшэлүүлбэ.** Мүн сагай уларилай хэды таарамжагүй байбашье, ороохо таряанай, хартаабха, овощой тогтууритай баян ургаса хуряажа абаһан байна. Тэрэшэлэн ниитынгээ адууһа малда шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэжэ абаһан юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Кабанскын аймагта адууһа малай, гахайн, шубуунай тоо олошоруулха, ажахынуудай гол һалбаринуудые томодхожо, тусхай шэглэлдэ оруулха, малай, гахайн, шубуунай фермэнүүдэй ажалые хүсэд оньһожоруулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг болоо. Жэшээлбэл, «Шергинский» совхоздо гахайн фермэнүүд томодхогдожо, тусхай шэглэлдэ оруулагдаһан байна. Мүн Кабанскын совхоз нугаһа олоор үсхэбэрилхэ талаар холуур суурханхай гээшэ. Мүнөө эндэ ашаглагдажа захалһан нугаһанай томо фабрика түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилээнхэй. Гадна тус совхозой энэ һалбари бүхыдөө промышленнэ үндэһэ һуури дээрэ гаргагданхай юм.

Тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ дурсагдагша аймагай «Шергинский» совхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө 114 процент, мяха — 102 процент дүүргэһэн байна. Тиихэдэ **Кабанскын совхоз нёдондо Эхэ орондоо 2790 тонно мяха тушааха даабаряа 3115 тоннодо хүргөө гэхэ гү, али урзанданайхиһаа 393 тонно мяха ехээр худалдаа.** Тэрэшэлэн аймаг һү тушаалгаяа 1973 онойхиһоо нилээд дээшэлүүлһэн байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ жэл бүри оролсодог тус аймагай малшад, гахайшад, таряашад, шубуушад болон һаалишад өөһэд хоорондын шалгалта эмхидхэхэһээ гадна, мэргэжэл шадабарияа дээшэлүүлдэг, ерээдүйнгөө халаан болохо залуушуулые ажалда һургаан хүмүүжүүлдэг байна. Мүн мүрысэхэдөө гансашье ехэ хэмжээнэй продукци абахын түлөө бэшэ, харин заабол һайн шанартайгаар бэлэдхэхын түлөө тэмсэдэг заншалтай юм.

Хоорондоо хэлсээ баталжа, мүрысэдэг эдэ аймагуудай хоёрдохинь болохо **Түнхэнэй аймаг** тухай эндэ тогтон хэлэлтэй. Тус аймаг тодорхойлхы дүрбэдэхи жэлдэ гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые тушаахаар хараалагдаһан даабаряа дүүргэжэ, зарим тэды амжалта туйлаба. Гэбэшье Түнхэнэй аймаг һү абаха талаар Кабанскын малшадһаа арайл гээгдэжэ ябана. Тиихэдэ үхэрнүүдэй тоо толгой олошоруулха түсэбынь мүрысэгшэ аймагайхиһаа баһал доогуур байна. Энэ ямар ушарһааб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, Түнхэнэй аймагай малшад, мэргэжэлтэд адууһа малайнгаа үүлтэрыень һайжаруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ хүдэлмэри һанаһанда хүрэмөөр ябуулнагүй гээшэ. Тэрэшэлэн, эхэ малаа искусственна аргаар үрэжүүлжэ, олон тугал, хурьга абаха, бүрин бүтэнөөр тэнжээхэ талаар баһал дутагдалтай. Тусхайлан хэлэбэл, 1974 ондо энэ аймагай ажахынуудта бүхыдөө 1264 тугал гарзалаа гэхэ гү, али кабанскынхидта орходоо гурба дахин олон түл үхэһэн байна. Тиихэдэ хурьган бүхыдөө абтаһанай 8 процентнь үхэл гарзада ороо юм.

Энэ аймагай ажахынуудай малшад, хонишод абтаһан түлөө һайнаар, зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалаагүй, ветеринарна албанай муугаар ажаллаһан дээрэһээ, мүн эхэ малаа тобир тарганаар ондо оруулжа шадангүй, үбэл, хабарай хагсуу харалган, хүйтэн үедэ үбһэ тэжээлээр дуталдаһан дээрэһээнь тугал, хурьган олоор гарзалба бшуу.

Саашань, газар таряалан эрхилхэ ажалыень шэнжэлэн харахада, баһал зарим тэды дутагдалтай. Үнгэрһэн жэл ороохо таряа, овощ, хартаабха, үбһэ тэжээл яһала ехээр хуряабашье, юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэл соо гектар бүхэнэй ургаса эли мэдэгдэхээр дээшэлүүлээгүй. Энэ юу элишэлнэб гэхэдэ, аймагай таряашад ороохото ургамалнуудые тариха, харууһалха агротехникээ һайжаруулнагүй. Мүн тарилгынгаа газар һайнаар элдүүрилжэ, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри жэгдэ ябуулнагүй гээшэ. Тиигэжэ дурсагдагша аймаг ороохото ургамалай, хартаабха, овощой ургаса эрид нэмээнэгүй бшуу. Хойшодоо эдэ бүхы дутагдалаа дары усадхажа, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри элбэгжүүлхын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрүүшүүлэйнгээ дүй дүршэлые, эрдэмэй туйлалтаар элирүүлэгдэһэн онол аргануудые шадамараар хэрэглэхэ зэргэтэй.

Бидэ мүнөө мүрысэгшэ аймагуудай хоёрыень зэргэсүүлжэ хараба гээшэбди. Теэд энэ тэмсэлдэ оролсоһон гурбадахи — **Ахын аймагай** хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн хүдэлмэриие тогтон тэмдэглээгүйдэ аргагүй юм. Юуб гэхэдэ, энэ шэрүүн уларилтай хадалиг газарта оршодог аймагта ороохото ургамал, хартаабха, овощ таригдадаггүй, гансал адууһа мал үсхэбэрилдэг юм. Теэд энэ нютагай малшад гол һалбарияа улам хүгжөөхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горитой ажал хэнэ. Жэшээлбэл, нёдондо адууһа малай һүрэг олошоруулха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлээ. Мүн малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэринь урагшатайгаар ябанхай. Олон жэлэй туршада бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан энэ зорилгынь удха юуб гэбэл, нэгэдэхеэр, шэрүүн уларилтай хадалиг газарта байрлаһан тус аймагай малшад ойрын жэлнүүдтэ малайнгаа ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ, һайн шанартай продукци бага гаргашатайгаар ехээр абахын түлөө оролдоно бшуу.

Дээрэ толилогдоһон тоо мэдээнүүдые харахада, аймагай колхозууд гүрэндэ тушаагдаха хонидой тус бүриин шэгнүүрые нэмээһэн байна. Мүн урда жэлнүүдтэ орходоо 100 эхэ мал бүриһөө олон тугал, хурьган абтаа. Гэбэшье, энэ аймаг али талаараа жэгдэ амжалтатай гэхын аргагүй, дээрэ дурсагдаһан аймагуудтал адли зарим тэды дутагдалтай. Саашадаа энээнэй дары усадхажа, социалис мүрысөө улам эршэмтэйгээр дэлгэрүүлхэ болоно.

Мүрысэгшэ гурбан аймагай үнгэрһэн жэлэй дүнгые солон харахада, ажахы бүхэндэ социалис мүрысөө үшөөл һайнаар дэлгэрүүлэгдэнэгүй, эмхидхэгдээшье ёһын тэдыдэ гэхэ гү, тэмсэлдэ хабаадагшадай ... га сэхэ правлени, ... соо бүридэлдэнэ. Иигэжэ таамагаар зохёогдоһон ... гань нэгэн гэбэл бага, ... шье һаа, диилэхын аргань үлүү ехэ болошоно. Тиимэһээ энэ гажа буруу ... дары усадхагдаха ёһотой.

Саашань хэлэхэдэ, хоорондоо мүрысэдэг гурбан аймагай түлөөлэгшэд байгша ондо дундаа ябалсажа, дүй дүршэлөө халан абалсажа, дутагдалаа элирүүлжэ, туһалалсаха аабза гэжэ найдагдана.

Буряадай залуу уран зохёолшодой

9-дэхи конференци угтуулан

ҮЕ САГАЙ ЭРИЛТЫН ЗЭРГЭЭР

Николай Дамдинов бидэ хоёр Буряадай залуу уран зохёолшодой хоёрдохи конференцидэ эгээ түрүүшынхиэ хабаадаа һэмди. Тэрэнһээ хойшо нилээдгэн саг үнгэршоо...

Буряад литературын шэнэ хүсые элирүүлэн гаргаха талаар залуушуулай иимэ хуралдаанууд нилээд ехэ үүргэ дүүргэһэн байха юм.

Дайнай һүүлээр литературада ороһон залуушуул булгадаа бэшэһэн зохёолнуудаа иимэ суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсүүлжэ, ахамад зохёолшодой үгыень шагнажа, шарайень адаглажа, олониие урда өөрыгөө шэнжэлүүлжэ, саарһан дээрэ нэрэтэй болоһон байха юм.

Тэрэ үедэ Буряадай уран зохёолдо шэнэ эршэтэй долгин уһанай үер мэтээр эрьеэнь хамхалан, урасхалынь түргэдхэн ерээ һэн.

Юрэдөө, 1954 ондо болоһон Буряадай залуу уран зохёолшодой түрүүшын конференцидэ хабаадаһан Цырен-Базар Бадмаев, Чимит-Рытзен Намжилов, Дамба Жалсараев, Гунга Чимитов, Арсалан Жамбалон, Цыден-Жап Жимбиев, Барадий Мунгонов, Даша-Рабдан Батожабай, Алексей Бадаев болон бусадгүйгөөр мүнөө хэн Буряад литературые дурдаха байнаб?

Теэд эдэнэрнай түрүүн тон залуухануд, нэгэнииньшье алган дээрээ энэ гэхэ номгүй һэн. Буряадай залуу уран зохёолшодой түрүүшын конференциин болохо үедэ Даша-Рабдан Батожабай «Дагбын алдуу» гэжэ гурбан акттай түрүүшынгээ жүжэг уран зохёолой холбоондо асараад, айхабтар дуулиатай зүбшэн хэлсэлгэ гараа һэн. Дамба Жалсараев ээм мүр дээрээ ялалай мүшэдтэй юумэ байла һэн. «Медаль» гэжэ түрүүшынгээ шүлэг ород хэлэн дээрэ хэблүүлээд байһан. Сэрэгэй албанһаа табигдаһан Арсалан Жамбалон поездһоо бууһаар, райкомитедэй гэртэ сэхэ ерэжэ, хармаанһаа бамбагар дэбтэр гаргажа, микрофондо уншаа. Барадий Мунгонов шүлэгөөр бэшэһэн «Ангууһан» гэжэ поэмын хэсэг альманахта хэблүүлээд байгаа.

Эдэнэртэ гансал саарһан дээрэ болоһон бодолоо гаргаха шадабари, мэргэжэл дутадаг һэн. Теэд ахамад зохёолшо Хоца Намсараев гэхэ мэтэй манай мэдээжэ уран зохёолшод залуу нүхэдэйнгөө бүтээлнүүдые хүндэтэй дээрэ угтажа, алдуу дутуунуудыень ойлгуулжа, ерээдүйн үргэн замдань гаргаа һэн.

Буряадай залуу уран зохёолшодой конференци бүхэн шэнэ нэрэнүүдые «нэрлэжэ», үргэн олон уншагшадта дурадхадаг гээшэ. Мүн залуу уран зохёолшодой гараха хэрэгтэ уран зохёолшодой холбоондо бага бэшэ ажал хэгдэнэ. Ахамад уран зохёолшод залуу бэшэгшын түрүүшын гар бэшэгтэй танилсажа, зүб замыень заажа үгэхэһөө эхилээд, ном болгожо гаратарнь анхарал хандуулан байдаг.

Цэдэн Галсанов, Чимит Цыдендамбаев, Михаил Степанов, Африкан Бальбуров, Николай Дамдинов, Исай Калашников болон бусад олон уран зохёолшод хэдэн олон залуушуулай гар бэшэгүүдые, номуудые уншаа гээшэб.

Энээнһээ гадна уран зохёолшодой холбоондо үнгэргэгдэдэг «среданууд» дээрэ залуу уран зохёолшодой шэнэ зохёолнууд, түрүүшын номууд сула зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Һүүлэй үедэ иимэ «среданууд» дээрэ Цырен-Дондок Хамаевай, Ардан Ангархаевай, Виктор Гуменюгэй, Алексей Горновичой, Михаил Шишкиновай шэнэ зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Мүн лэ энэ зүбшэн хэлсэлгэн дээрэ түрүүн харагдаһан Владимир Митыпов, Доржо Эрдынеев, Балдан Жанчанов, Сергей Цырендоржиев, Ким Балков болон бусадай номууд мүнөө Москва болон Новосибирск хотонуудта гаража, ганса республика соогоо бэшэ, бүхы орон соогуураа мэдээжэ болоод байнхай. 1972—73 онуудта Буряадай номой хэблэл хорин зургаан залуу бэшэгшэдэй ном гаргаа. Эдэ номуудаймнай авторнууд үшөө уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болоодүй. Дээрэ дурсагдаһан номуудай арба нэгэниинь залуу бэшэгшэдэй эгээ түрүүшын номууд байгаа.

Мүн энэ жэлэй эхиндэ Москва хотодо манай залуу зохёолшод Матвей Осодоев, Барас Халзанов гэгшэдэй номууд ород хэлэн дээрэ түрүүшынхээ толилогдобо. Тиихэдэ Москвагай «Современник» гэжэ хэблэл сагһаа урда наһа бараһан манай оюун бэлигтэ Намжил Нимбуевай «Шүдэрлэгдэһэн сахилгаан» гэһэн ном гаргахань.

Үнгэрһэн жэлэй зун Эрхүү хотодо Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй залуу зохёолшодой зональна семинар болоо. Энэ семинарта манай залуушуулай зүгһөө Илья Намсараев, Гарма-Доди Дамбаев, Владимир Липатов гурбан хабаадалсаа. Илья Намсараевай «Мундаргын үхибүүд» гэһэн уянгата туужа тэндэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Ильягай зохёолой уран найруулга, удха шанар тухай һайшаалай үгэ элитэ совет уран зохёолшо Виктор Астафьев хэлээ бэлэй. Манай бэлигтэй залуу прозаик Илья Намсараевые Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй залуу уран зохёолшодой семинар Москва хотодо март һарада үнгэргэгдэхэ залуушуулай бүхэсоюзна VI зүблөөндэ зууршалаа һэн. Энэ семинарта мүн баһа манай республикын залуу бэшэгшэ Цыдып Цырендоржиев ошохо юм. Иигэжэ манай республикын залуушуулай зүгһөө Бүхэсоюзна зургаадахи суглаанда хабаадаха эрхэ Илья Намсараев, Цыдып Цырендоржиев хоёрто олгожо, тон ехэ харюусалгатай, хүндэтэй уялга тэдэнэртэ тохёолдобо гээшэ.

Республикын залуу зохёолшод тухай хэлэхэдээ, Ардан Ангархаевай нэрые дурдангүй яашье үнгэржэ болохогүй байна. Ардамнай алишье талаараа бэлигтэй хүн: тэрэнэй уянгата шүлэгүүд, удха түгэс рассказ болон туужанууд республикымнай уншагшадта һайшаагдана. Ардан Ангархаев һүүлэй үедэ зүжэг бэшэнэ. Тэрэнэй «Алтан бэһэлиг» гэжэ зүжэгые Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театр табихаяа бэлдэжэ эхилэнхэй. Залуу драматург шэнэ зохёолоо мүнөө үеын хүнүүдтэ зорюулба. Мүнөө Ардан Ангархаев, Георгий Дашабылов, Анатолий Щитов гурбан Москва хото залуу драматургнуудай семинарта ошонхой.

Жэлнүүдэй үнгэрхэ тума залуу ябаха гээшэ айхабтар ехэ баяр баясхалангһаа гадна, айхабтар ехэ харюусалга гэжэ ойлгожо эхилдэг аабза. Тиихэдэ ехэнхи зохёолшод эгээл эрхим зохёолнуудаа залуу байхадаа бэшэдэг ха юм. Элитэ ехэ поэт М. Ю. Лермонтов арбан юһэтэйдөө бүхы үе сагуудай агууехэ бүтээл болохо «Маскарад» гэжэ драма бэшээ һэн. Харин Михаил Александрович Шолохов хорин дүрбэтэйдөө «Номгон Дон» гэжэ суута романайнгаа түрүүшын хоёр номые бэшэжэ үрдиһэн бэлэй. Манай оюун бэлигтэ поэт Дондок Улзытуев арбан юһэтэй байхадаа, бүхы совет орон дотороо суурхаһан «Ая ганга» гэжэ поэмээ бэшээ юм. Манай эхилэн бэшэжэ байгаа залуу нүхэдтэ эдэнэрэй зохёолнууд гайхамшагта ульгэр жэшээ болохо үгэхэ зэргэтэй.

Юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэл түгэс анхалай охин соогуур үнгэрбэ. Арад зомнай айхабтар ехэ туйлалтануудаар шэнэ жэлээ угтаа. Ажабайдалнай үшөө баян, үшөө һайхан болоо.

Үнгэрһэн жэлнай үшөө юугээрээ алдаршааб гэхэдэ, хоридохи зуун жэлэй барилга болохо Байгал-Амарай түмэр замай барилга эхилэгдээ. Энэ шэнэ харгы зам, гансал хада уулануудые һэтэлэн гараха бэшэ, харин даладахи онуудай залуушуулай баатар габьяа, бата зоригые шалган гараха байна. Буряадай уран зохёолшодой түгэлдэр зохёолнуудаар мүн баһа нэбтэрэн гараха бэзэ гэжэ би этигэнэб.

Зүгөөр, гурба дахин орденто республикымнай ажалшад залуу уран зохёолшодоймнай үдэр бүхэнэй һанаашархал, зохёохы ажалайнь шунал боложо, Зэдын хониншод, Захаамнай уурхайшад, Галуута-Нуурай нүүрһэшэд, Баунтын ангуушад, Байгалай загаһашад залуушуулай зохёолнуудта мүнөө үеын баатарнууд боложо орог лэ. Залуу уран зохёолшодой бэлиг түгэлдэр шүлэгүүд болон поэмэнүүд, туужа болон романууд Улаан-Үдын дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэдэй, Галуута-Нуурай ГРЭС-ые баригшадай урда үүдэеэ үргэнөөр сэлиһэй гэжэ хүсэхэ байнаб.

Залуу уран зохёолшодой юһэдэхи конференци дээрэ энэ шэнэ үетэн тухай ехэхэн хөөрэлдөөн болохо зэргэтэй.

Энэ шэнэ суглаамнай манай литературада юу, ямар шэнэ нэрэ, шэглэл, һонин юумэ асархань бэ?

Энэ юһэдэхи конференци дээрэ залуу уран зохёолшодой зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ болоно. Бидэ хорин хоёр залуу авторнуудай гар бэшэгүүдые суглуулаад, манай мэдээжэ уран зохёолшодто шэнжэлэн үзэхыень тараажа үгөөд байнабди.

Буряад поэзи болон прозоор, ород поэзи болон прозоор дүрбэн семинар хүдэлхэ болоно.

Эдэ семинарнуудай хүтэлбэрилэгшэдээр арба гаран манай ахамад зохёолшод томилогдонхой.

Эдэнэр залуу уран зохёолшодой хамаг зохёолнуудые алишье талаһаань үзөөд, һанамжануудаа хэлэжэ, хөөрэжэ үгэхэ байна.

Мүн энэ конференцидэ Москва, Шэтэ, Эрхүү городуудһаа түлөөлэгшэнэр хабаадажа, Агын болон Усть-Ордын национальна округуудһаа залуу бэшэгшэд уригдаха юм.

Хэд, ямар залуушуулай зохёолнууд энэ семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа, олонхи нэрэнүүдынь үргэн олон уншагшадта оройдоо дуулдаагүй. Зүбшэн хэлсүүлхэ зоной дунда һая хори наһаяа гаража ябаһан хүбүүд, басагад ехэ олон.

Бидэ мүнөө залуу зонине уран зохёолой хэрэгтэ һургаха ябадалда тон ехэ анхарал хандуулдаг болонхойбди.

Нээрээшье, семинарта хабаадаха Элбэг Манзаров, Евгений Юшин, Сергей Шубин, Тая Немова, Эрдэни Дугаров, Виктор Багонин, Николай Нечаев, Дулгар Доржиева болон бусадай нэрэнүүд түрүүшынхиеэ энэ конференци дээрэ дурдагдаха байна.

Эдэнэрэй дундаһаа эрхим һайнаар зохёол бэшэһэн хүнүүд тодоржо, саашадаа үргэн олондо мэдээжэ болохо шэнэ нэрэнүүд гаража, маанадые бүри ехээр баярлуулжа болохо бэзэ гэжэ найдахашье байнабди.

Гадна семинарта шэнэ зохёолнуудаа табиһан хүнүүд соо үргэн олондо яһала мэдээжэ болоһон Сергей Бухаев, Цыремпил Доржиев, Михаил Батоин, Баир Дугаров, Геннадий Ринчино, Владимир Тулаев болон бусадай зохёолнууд бии.

Эдэнэр оройдоо түрүүн хэблэлдэ гараагүй шэнэ романуудаа, повестьнуудаа, рассказуудаа, поэмэнүүдээ, шүлэгүүдэй зохёолнуудые асараа.

Үхибүүдтэ зорюулһан хоёр ном хэблүүлһэн Цыремпил Доржиевэй «Шара саһан» романаар бодоод үзэхэдэ, энэ мүнөө болохо конференци дээрэ үнгэргэгдэхэ зүбшэн хэлсэлгэмнай тон үрэжэлтэй байхань гэжэ һанагдана.

Саг бүхэн өөрынгөө шанга эрилтэнүүдые уран зохёол бэшэхэеэ гуурһа гартаа бариһан хүн бүхэнэй урда табина.

Тиимэһээ юһэдэхи конференци дээрэ уран зохёолой мэргэжэл, ёһото шэнжэ шанар тухайл баһа томо хөөрэлдөөн болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Иимэ хөөрэлдөөн ганса залуушуулай бэшэ, бүхы уран зохёолшодой саашадаа зохёохы замда шэнэ шата, эрхим һайн зохёолнуудые бэшэхэ үргэн замынь зааһан үшөө нэгэ хэшээл боложо үгэхэ зэргэтэй.

Ц. ГАЛАНОВ,
уран зохёолшо.

ШЭНЖЭЛГЭНҮҮДЭЭР ҺОНИРХОДОГ ҺАА...

Нийтын эрдэмэй институт 1970 онһоо хойшо түүхын, социологиин, этнографиин, археологиин, хэлэ бэшэгэй, арадай аман үгын асуудалнуудаар 160 гаран хэблэлэй хуудаһан хэмжээнэй шэнжэлгэнүүд, номуудые хэблэн гаргаһан байна.

1974 ондо социологууднай илангаяа олон ном хэблэбэ. «Тодорхой- социологическэ шэнжэлгэнүүдэй дүй дүршэлһөө» гэһэн суглуулбари, Е. А. Голубевай «Радио ба тэрэниие шагнагшад», Г. И. Балхановай «Аман үгын пропагандэ ба тэрэнэй ашаг үрэ» гэһэн монографинууд тэрэ тоодо оролсоно.

«Тодорхой- социологическэ шэнжэлгэнүүдэй дүй дүршэлһөө» гэһэн суглуулбари соо манай институдай хүдэлмэрилэгшэдэй статьянуудһаа гадна, В. И. Затеев, Т. Б. Богомолов, Д. Р. Дарбэлэв болон В. А. Балхановай статьянууд оруулагдаа.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, манай обществын социальна байгуулалта тухай асуудалнуудта Г. И. Мельников, Е. А. Голубев, В. В. Беликов болон бусад статьянуудаа зорюулба.

Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат С. С. Бардыхановагай бэшэһэн «Амитан тухай буряад ульгэрнүүд» энэ темэдэ зорюулагдаһан түрүүшын шэнжэлэлгэ мүн.

Амитан тухай буряад ульгэрнүүдэй бии болоһон, хүгжэһэн тухай асуудал хаража үзэхэ үедөө, эдэ ульгэрнүүдэй зариманиинь эртэ урдын сагта бии болоһон, тиихэдээ ульгэрнүүд урданай үе сагай хүнүүдэй ажал ябуулгатай, үйлэдбэритэй нягта холбоотой байһан юм гэжэ автор батална.

«Сибириин хүдэлмэришэдэй арадай поэзи» гэһэн суглуулбариие хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат А. П. Кузьмина хэблүүлжэ гаргаба. Хүдэлмэришэдэй дууладаг дуунууд дэрэһээ эрхэ сүлөөгэй түлөө тэдэнэй тэмсэлые ойлгохо арга олдоно. Олондо мэдээжэ дуунуудһаа гадна урдань хүдэлмэришэдые түрмэдэ хаха ба нэгжэхэдэ олдоһон зад, архивууд соо хэбтэдэг дуунууд энэ суглуулбари соо оруулагдаа.

Удаадахи ном — түүхын эрдэмэй кандидат К. Д. Басаевагай бэшэһэн «Буряадай гэр бүлын ба гэрлэлгын харилсаае шэнэдхэн хубилалга» болоно.

Автор энэ ном соогоо буряадуудай гэр бүлэ ба гэрлэлгын асуудалнуудые тодорхой материалнууд дээрэ хаража үзөөд, совет засагай жэлнүүдтэ социалис гэр бүлын бии болохо замуудые, гэрлэлгын тогтонижорһон шэнэ ёһо заншалнууд тухай дэлгэрэнгыгээр бэшэбэ.

Эрхүүгэй областиин Алайрай ба Ольхоной районуудта ошоһон этнографическа экспедициин суглуулһан материалнуудта үндэһэлэн энэ ном бэшэгдэв.

Совет засагай жэлнүүдтэ буряад хэлэн амжалтатайгаар шэнжэлэгдээ гээд мэдээжэ. Буряад хэлэнэй морфологи, синтаксис, лексикэ тушаа томо шэнжэлгэнүүд хэблэгдэнхэй. Гэбэшье стилистикэ ба лексикологи тухай шэнжэлгэнүүд хэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Л. Д. Шагдаровай «Буряад литературна хэлэнэй функционально- найруулгыч илгаанууд» гэһэн гаршагтай ном бэлэн болобо. Энэ шэнжэлгэнь уран зохёолшод, поэдүүд, драматургнуудай «Буряад үнэн» газетын, «Байгал» журналай хэлэ шудалха хэрэгтэ шухала удха шанартай байха гэжэ һанагдана.

«Монгол арадай Маньчжурида эсэргүү тэмсэл» гэһэн ном XVII—XVIII зуун жэлдэ Хитадай Цинскэ династиин эзэрхэг добтолгодо монгол арадай Эсэгэ ороноо хамгаалһан бодоһон үе сагые харуулна. Мүнөөнэй Хитадай хүтэлбэрилэгшэд Цинскэ династиин эзэрхэг түримхэй ябуулганууды сагааруулха гэжэ оролдодогынь мэдээжэ. Тиимэ болохолоороо энэ номой удха шанарынь улам ехэ болоно гээшэ.

«Түүхэ тушаа шэнжэлгэнүүд ба материалнууд» гэһэн суглуулбари соо манай эрдэмтэдһээ гадна академик А. П. Окладниковай, түүхын эрдэмэй доктор, Зүүн зүгэй хэлэ шэнжэлдэг Московско институдай ахалагша багша, манай нютагай эрдэмтэн С. Д. Дылыковэй статьянууд толилогдоо. Энэ суглуулбариин түрүүшын бүлэг мүнөө үеын Монголой ажабайдалда зорюулагданхай. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. С. Сэменобой статьягаар энэ ном нээгдэнэ. Совет, монгол арадай хани барисаан тухай эндэ дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэбэ.

Монгол орондо ажаллаһан Иван Васильевич Ченкиров, Морхоз Петрович Хабаев, Цырендоржи Жанабадараевич Дамдинжапов болон бусадай тус суглуулбарида оруулагдаһан дурдалганууд һонирхолтой байха.

Профессор Л. Е. Элиасовай редакци доро «Сибириин оройдой фольклор», уран дархашуулай хабаадалгатайгаар «Металлые уран һайханаар угалзатуулан гоёолго» гэһэн суглуулбаринууд мүн лэ 1974 ондо хэблэгдээ.

Буряадай нийтын эрдэмэй институдай хүдэлмэрилэгшэд «Буряад арадай соёл культурын түүхын очеркнууд» (2-дохи боти) үнгэрэгшэ жэлдэ хэблэлһээ гаргаа. Совет засагай жэлнүүдтэ буряад арадай соёл культурын хүгжэһэн түүхэ энэ бүтээл соо хүсэдөөр харуулагдаба.

Г. БАЛХАНОВ,
Буряадай нийтын эрдэмэй институдай эрдэмтэ секретарь.

ЧЕРНОВИЦКА ОБЛАСТЬ. Хотинска районой Соёлой байшангай хатарай арадай ансамблиин концертнүүд ехэ амжалтатайгаар үнгэрдэг юм. Залуу хүдэлмэришэд, алба хаагшад, һургуулиин һурагшад — ансамбльда хабаадагшад ороной урин һайханай бүлгэмэй коллективүүдэй харалгада бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамбльда хабаадагшад—фабрикын оёдолшон Лидия Житарюк, 5-дахи дунда һургуулиин һурагшад Майя Назарова ба Наташа Сологуб.

ТАСС-ай фотохронико.

ВЕТЕРАНДА—МЕДАЛЬ

Раднажаб Бадмаевич Бимбаев буряад хэлэн дээрэ бэшэдэг, ородһоо буряад болгон оршуулдаг урданай журналистнуудай нэгэн юм. 1937 онһоо хойшо таһалгаряагүй «Буряад үнэн» газетэдэ редактораар, таһагые даагшаар, харюусалгата секретаряар, редакторай орлогшоор хүдэлһэн байгаа. 1971 оной июль һарада амаралтада гаража, РСФСР-эй тусхайта пенси абадаг болоо һэн.

Бүхы наһаараа шахуу хүдэлһэн ажалдаа ехэ дуратай һэн туладаа Раднажаб Бадмаевич пенсидэ гарабашье, редакцидаа ажаллажа байһаар. Мүнөө ахалагша оршуулагшаар хүдэлнэ.

Ажалдаа эрхим һайн амжалтатай ябаһанайнгаа түлөө «1941—1945 онуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шэн габьяата ажалай түлөө», «Шэн габьяата ажалай түлөө», В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медальнуудаар шагнагданхай. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотада таба дахин, СССР-эй Журналистнуудай холбооной правлениин Хүндэлэлэй грамотада хүртэһэн байгаа. Раднажаб Бадмаевич Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ зэргэтэй болонхой.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1975 оной январиин 29-нэй Указаар нүхэр Бимбаев «Ажалай ветеран» гэжэ медаляар шагнагдаба. Газетын редактор Н. Чимбдеев гурэн түрын энэ шагнал Раднажаб Бадмаевичта барюулха зуураа, ажалдаа ехэ амжалтатай ябажа, золтой жаргалтай ажаһуухыень хүсэһэн байна.

Манай корр.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ ҮҮСХЭЛ ЭДЭБХИ

Социалис оронуудай делегацинууд 1973 оной ноябриин 8-най хэлсээнэй проектын үндэһөөр энэ асуудалые бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэхын түлөө тэмсэхэдээ, хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан оронууд -- СССР, США, Великобритани, ФРГ, Канада, Бельги, Нидерланда, Люксембург, ГДР, Польшо ба Чехословаки өөһэдынгөө зэбсэг хэрэгсэлнүүдые үргэдхэн олошоруулхагүй гэһэн уялга хамтаараа абахыень дурадхаа гээд Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хорооходо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан Чехословакиин делегациин түлөөлэгшэ ээлжээтэ пленарна заседаниин һүүлээр журналистнуудта мэдүүлбэ.

Социалис гүрэнүүдэй шэнэ эдэбхи үүсхэл шухала удха шанартай байна. Тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлгэ Түбэй Европодо зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ зам хаажа, хөөрэлдөөнүүдые урагшань дабшуулха байна.

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА
телефон-телеграф-радио

ЖЕНЕВЭ

ЭБ НАЙРАМДАЛ САХИХА

ТАСС

Эб найрамдал сахиха, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха политикэ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ гээд «Вуа увриер» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдээсэнэ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зарлагдаһан нийтэ-европын зүблөөн дээрэ, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хүряаха талаар Женеведэ, Венэдэ боложо байһан хөөрэлдөөнүүдэй үеэр СССР-эй гаргажа байгаа ехэ хүсэлэл оролдолгонууд дээрэ хэлэгдэһые элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада һаад тойбо татажа байһан зарим империалис гүрэнүүдэй хоротой муухай ябуулганууды газетэ эрид буруушаана.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал бата найдамтайгаар сахин хамгаалхын түлөө тэмсэдэг социалис оронуудай хүсэ шадалай ургалта мүнөөнэй уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгын онсо нүхэсэл болоно гэжэ «Вуа увриер» газетын түрүү бэшэгэй түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

БЕЛГРАД

К. МАРКСЫН ПАМЯТНИК

ТАСС

Панчевын Скупщина хотын түбтэ Карл Марксын памятник табиха гэжэ шиидхэгдээ. Мүнөөнэй Югославиин газар дээрэ 1971 ондо «Коммунис партиин манифестые» барлаһан типографиин дэргэдэ тэрэ табигдаха байна.

НИКОЗИ

КИПРТЭХИ БАЙДАЛ

ТАСС

«Кипрэй республика гэжэ федеративна турецкэ гүрэниие» аралай хойто хубида бии болгохо тухайда Кипртэхи турецкэ бүлгэмэй хүтэлбэри мэдүүлбэ. Эндэхи турецкэ бүлгэмэй ударидагша Р. Денкташ тэрэнэй президент болгогдоо. Мүнөөнэй оршон байдалда «Грециин бүлгэмтэй хамта байхын аргагүй гээд тоолоно» гэжэ мэдүүлгэ доторнь хэлэгдэнэ. Иимэ политикын «эсэсэй уг зорилгонь» — хоёр районтой федерациин оршом соо Грециин бүлгэмтэй нэгэдэхэ». Тиихэдэ 1960 оной Кипрэй конституцида зохихо хубилалта оруулагдаха ёһотой гэжэ тус мэдүүлгэ тодорхойлно.

Кипрэй гүрэнэй ерээдүйн байгууламжа тухай дурадхалнуудтай меморандум ООН-ой генеральна секретариин түлөөлэгшэдэ Р. Денкташ барюулба.

Арал дээрэ тохёолдоһон байдалые зүбшэн хэлсэхын тула Кипрэй Республикын Министрнүүдэй Соведэй бэ Национальна Соведэй хамтын заседани президент Макариос үнгэргэбэ.

Заседаниин һүүлээр Макариос иигэжэ мэдүүлбэ: нэгэ талаһаа турецко-кипрскэ хүтэлбэриин гаргаһан шиидхэбэри Кипрэй гүрэниие һандаргаха гэһэн үшөө нэгэ һэдэлгэ болоно. Мүнөө тохёолдоод байһан оршон байдалда ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэриин үндэһөөр тодорхой хөөрэлдөө хэхын аргагүй гэжэ тэрэ хэлэбэ.

БАНГКОК

Хүреэлэгдэһэн Пномпеньдэ

ТАСС

Хүреэлэгдэһэн ниислэл—Пномпень шадар болоһон байлдаануудай үеэр Камбоджын патриодууд ехэ амжалтануудые туйлажа байна. Энэ хотодо шэбээлһэн Лон Нолой тала баригшад ехэл мэгдэлсэжэ байнхай. США-гай, Японой ба Франциин Пномпеньдэ байдаг посольствонууд дипломадуудайнгаа бүлэнэрые хүршэ оронуудта эльгээбэ.

Патриодууд Пномпениин, ниислэл хотын Почентонг гэжэ аэропортын сэрэгэй барилгануудые ракетээр буудаба. Энэ үдэр аэропорт шадар 10 ракетэ тэһэлэгдээ.

ДЕЛИ

Совет эрдэмтэд—Индидэ

ТАСС

«Интеркосмос» гэжэ совеэдэй түрүүлэгшэ академик Б. Н. Петров түрүүтэй СССР-эй Наукануудай академиин делегаци эндэ ерэбэ. Совет элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, замбуулинай дайдые шэнжэлдэг мэргэжэлтэд делегациин бүридэлдэ ороно. Совет делегациин гэшүүд Индидэ ерээд байха үедөө замбуулинай шэнжэлгэнүүдые хэхэ Бангалуртахи (Карнатака штат) түбтэ ба бусад эмхи зургаануудта хүрэхэ байна. Газарые тойрон дабшадаг Индиин түрүүшын хэмэл одые табилгада хабаатай асуудалнуудые эндэхэг мэргэжэлтэдтэй зүбшэн хэлсэхэ юм.

ДЕЛИ

ХҮГЖЭЖЭ БАЙГАА ХАНИ БАРИСААНАЙ ҺҮЛДЭ ТЭМДЭГ

ТАСС

Индиин Республикын ба Советскэ Союзай хоорондохи экономическа, техническэ харилсаанай тогтоогдоһоор 20 жэлэй ойе — түрүүшын хэлсээндэ 1955 оной февраль һара соо гар табигдаһаар 20 жэлэй ойе Бхилайн металлургнууд тэмдэглэжэ байна. Тэрэнэй үндэһөөр Бхилайда металлургическа ехэ комбинат барихадань, СССР техническэ, экономическа туһа Индидэ хүргөө һэн.

Энэ ойтой дашарамдуулан, премьер-министр Индира Ганди комбинадай барилгашадта амаршалгын бэшэг эльгээгээ. Бхилай хадаа бүлад хайлуулдаг эгээн томо, амжалтатайгаар хүгжөжэ байһан предприяти байхаһаа гадна, мүн Советскэ Союзай ба Индиин хоорондохи аша үрэ ехэтэй экономическа харилсаанай һүлдэ тэмдэг, өөрынгөө эрилтэнүүдые Индиин өөрөө хангаха хүсэл эрмэлзэлэй һүлдэ тэмдэг болоно.

КОПЕНГАГЕН

Даниин шэнэ правительство

ТАСС

Даниин шэнэ правительствын эмхидхэгдэһэн тухай эндэ соносхогдоо. Социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ А. Иоргенсен тэрэниие толгойлно. Гансал социалис-демократическа партиин түлөөлэгшэд кабинедтэ ороһон байна. К. Б. Андерсен — гадаадын хэрэгүүдэй министр, Пер Хеккеруп — экономикын министр, Кнуд Хайнесен финансын министр болоо. Орла Меллер оборонын ба юстициин министрэй тушаалда томилогдобо.

Даниин шэнэ правительство үсөөнхиин правительство болоно. Фолькетингдэ социал-демократическа парти 179 депутадһаа 53 һуурииень эзэлнэ.

ТАНАНАРИВЕ

МАЛАГАСИЙСКА РЕСПУБЛИКАДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Правительствын толгойлогшо Р. Рацимандравые алаһан баруунай үзэлтэй бүлэг офицернүүдэй һүүлэй үедэ хоргодон шэбээлһэн нииислэл хото шадархи Антанимурай бэхижүүлэгдэмэл лагериие Малагасийска Республикын аюулгүйе сахиха хүсэнүүд эзэлбэ. Р. Рацимандравын алуулһанай һүүлээр засаг гартаа абаад байһан сэрэгэй директориин захиралтаар лагериие буудаһан, бомбодоһон байна.

Буудалдаа тохёолдуулхагүйн тула засагаархидта бэеэ тушаахые дурадхаһан бэшэг сэрэгэй директориин толгойлогшо генерал Жиль Андриамахазу үймөөшэдтэ эльгээбэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

ЧИЛИИНХИДЭЙ ХҮШЭР БАЙДАЛ

ТАСС

Чилидэ юумэнэй үнэ сэн таһалгаряагүй хүндэржэ байна. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн нэмээхэ тухай фашис хунта соносхоо. Жэшээнь, загаһан, сагаан эдеэн 30 гаран процентээр хүндэрбэ. Һүүлэй үдэрнүүдтэ электрын элшэ хүсэн, түмэр замаар ябалга үнэтэй болоһон байна.

Байгша оной январь һарада орон дотор юумэнэй үнэ сэн 14 процентээр хүндэрээ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдһээ гадна, гэр байрын түлбэри нэмэһэн байха юм.

ГРУЗИИН ССР. Сигнахска районой Тибаани тосхоной колхозой отарада 5600 ехэ хонид тоологдоно. Мүнөө хонид хурьгалжа эхилээ. Хонишон абаһан түлөө гээлгэ хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ гэһэн уялга абанхай, мүнөө ехэл оролдосотойгоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонидой болшэари дээрэ. Колхозой түрүүлэгшэ Джемал Хатишвили (зүүн гарһаа) хонишон Абиб Магомедов гэгшэд хурьгадые хаража байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Саянһаа Витим хүрэтэр

МАРТАГДАШАГҮЙ УУЛЗАЛГА

Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойдо бэлдэжэ байгаа үедэ бүхы һургуулинуудта хүмүүжүүлгын ехэ удха шанартай хүдэлмэри ябуулагдажа байнхай. Һургуули бүхэндэ Илалтын үдэртэ зорюулагдаһан һонин бэлэдхэл эмхидхэгдэнэ. Энэ бэлэдхэлыень улам һонирхолтой, мартагдашагүй болгохо ушаршье болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадажа, шанга тулалдаан соогуур шалгарһан фронтовигууд — запасай полковник Будажабэ Ф. Т., Советскэ Союзай Герой Москалев Г. Н., Алдар солын гурбан орденто Радикальцев П. Н. ба фронтовик, Социалис Ажалай Герой Номтоев Ц. Н., фронтовик Сампилон Ж. Д. гэгшэд Үльдэргын дунда һургуулиин һурагшад ба багшанартай уулзажа, дайнда ябаһан тухайгаа хөөрэжэ, һурагшадые ехэтэ һонирхуулба.

— Хүндэтэ айлшадайнгаа гүнзэгы удхатай, сэдьхэл хүдэлгэмэ үгэнүүдые хэзээшье мартахагүйбди,—гэжэ һурагшад мэдүүлээ.

Хүндэтэ айлшад һурагшадай хэдэн жэл соо бүтээһэн олон альбом, бэдэрэн олоһон бэшэгүүдые һонирхон хараба. Һурагшадай дунда һуужа фото-зурагаа абхуулбад.

С. ГОМБОЕВ.

Ярууна.

МУЗЕЙИ ЭКСПОНАДУУД ШЭНЭЛЭГДЭНЭ

ЛВРЗ-гэй дайшалхы болон ажалай алдар солын музей түүхэтэ шухаг зүйлнүүдые хадагалжа байхаһаа гадна, ниитэ-агитационно хүдэлмэри ябуулха түб болонхой. Александр Георгиевич Студенниковой хүтэлбэрилдэг музейн советэй эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилһэнэй ашаар, дайнай болон ажалай ветерануудтай залуушуулай уулзалга хирэ-хирэ болоод үнгэргэгдэнэ. Железнодорожно районой һургуулинуудай октябрятанар музейдэ ерэжэ, пионертэ абтадаг байна. 500-гаад октябрята эндэ пионерэй улаан галстук баяр ёһололой оршон байдалда зүүһэн байха юм.

Дүрбэн жэлэй туршада 67 мянган хүн музейдэ айлшалаа. Хүдэлмэришэд, һурагшад, студентнэр, сэрэгшэд, журналистнууд, уран зохёолшод, элдэб республикануудай, хариин оронуудай делегацинууд тэдэнэрэй тоодо оролсоно. Магтаал, дурасхаалайнь дэбтэртэ 1300 тэмдэглэл бэшэгдэһэн байна.

Музейн совет заводой ажабайдалда болоһон бүхы үйлэ хэрэгүүдые оруулалсан, удаха түгэлдэр, холын хараатай түсэб табидаг. Фашис Германиие илаһаар 30 жэлэй алдарта ойдо болон комсомолой документнүүдые һэлгэлгэдэ зорюулһан хэмжээ ябуулганууудые үнгэргэхөөр хараална.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда зорюулагдаһан таһагта нилээд ехэ хубилалта оруулагдаха юм. Шэнэ экспонадууд табигдаха. витринэнүүд хэгдэжэ, гоё һайханаар шэмэглэгдэхэ, баатарай үхэлөөр унагшадай, гүрэн түрын хайра шагналда хүртэгшэдэй списогууд шэнэлэгдэжэ, нэмээгдэхэ, заводто хүдэлһэн Советскэ Союзай Герой Сергей Николаевич Орешковой баатаршалгада зорюулагдаһан альбом бэлдэгдэхэ, дайнай сэрэгшэдтэй, ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхэ байна. Японтой болоһон байлдаанда хабаадалсагша Николай Лимонов тухай стенд мүнөө бэлэн болонхой юм.

Комсомолой документнүүдые һэлгэлгэдэ зорюулагдаһан стенд заводой комсомолой ажабайдалай таһагта эмхидхэгдэжэ, элдэб үенүүдэй комсомолой билетүүдэй хэб-буулгабари табигдахаар хараалагдана.

Мүнөө үедэ музейн таһагуудта 3,5 мянган экспонат табигданхай. Тиихэдэ үшөө 2 мянга гаран экспонат табигдахаар бэлдэгдэнхэй. Музей шэнэлэгдэжэ, олдохоёо болиһон шухаг экспонадууд хүн зондо үргэнөөр харуулагдадаг болохо.

В. КРЫЛОВ.

Арадай творчествын республиканска байшанда соёл культура болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ курсанууд хүдэлжэ байдаг. Соёлой байшангууд болон клубуудай директорнүүд, библиотекарьнүүд, хүгжэмэй һургуулинуудай багшанар һурадаг. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада эдэ курсануудта хоёр мянга гаран гол түлэб хүдөөгэй хүдэлмэришэд һуража гараа.

Курсада һурагшад республикын соёл культура болон искусствын габьяата ажал ябуулагшадтай уулзадаг, һонирхолтой, аша туһатай хөөрэлдөөнүүд болодог байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: курсануудай директор К. П. Жилкина библиотекын хүдэлмэрилэгшэдтэй хэшээл үнгэргэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Соёлой һонин

БАРИЛГАШАДТА АЙЛШАЛБА

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй арадай артист, Зүүн Сибириин культурын институдай кафедрын доцент Б. Н. Вампилов Хойто-Байгалай аймагай соёлой ордоной драматическа коллективтэ туһаламжа үзүүлхээр ерэбэ. Нүхэр Вампилов иишэ гурбадахяа ерэһэн болоно. Тиихэдэ нютагай арад зоной драмын зүжэгүүдтэ дуратайгаар хандадагтань аргагүй баяртай. Тэдэнэй дундаһаа Н. Б. Шрагер, А. С. Астафьев, А. Б. Ней, А. В. Карпова, З. М. Семушева, Н. Г. Гордейчик, В. В. Астафьева, Л. В. Мыльников болон бусадые нэрлэмээр.

Эдэнэр А. Сафроновой «Стряпуха» гэһэн зүжэгөө харуулжа, аймагай центрэй ажалшадта магтуулһан юм. Байгша ондо соёлой байшангай артистнууд хальмаг уран зохёолшо Алексей Балакаевай «Эхын зүрхэн» гэһэн зүжэгөөрөө Нижне-Ангарскын ажалшадые дахинаа баясуулба.

Арадай артист Б. Н. Вампилов самодеятельнэ артистнуудта «Эхын зүрхэн» гэһэн зүжэгөө гүйсэдхэхэдэнь тодорхой заабари, һургаал үгэһэн, алдуу эндүүень заһаһан байха юм. Удаань нүхэр Вампилов уран һайханай бүлгэмэй эдэбхитэдтэй уулзалга үнгэргэхэдөө, зүжэгтэ залуушуулые олоорнь хабаадуулаа һаа, һайн лэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Мүн Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулан шэнэ зүжэг наада бэлэдхэхэ саг хүрэжэ ерээ гэжэ арадай артист һануулһан байна.

Буда Николаевич БАМ-ай 11-дэхи тоннельнэ отрядай участогта хүрэжэ, барилгашадтай уулзалга үнгэргэхэдөө, Буряадай профессиональна театрай хүгжэлтэ ургалта, саашанхи зорилго тухайнь дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байха юм.

Г. ГАНЮГИН.

Прибайкалиһаа мэдээсэнэ

ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Хэлхээ холбооной Прибайкалиин отделениин Зырянск тосхоной участогай хүдэлмэрилэгшэ Петр Васильевич Кочетов даажа абаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хандадаг юм. Игэжэ тэрэ түсэб даабаряа жэлһээ жэлдэ үлүүлэн дүүргэдэг байна.

1973 ондо эрхим һайнаар ажаллаһанайнгаа түлөө Петр Васильевич СССР-эй Хэлхээ холбооной министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ шэнэ аппаратура тодхожо, ажалдаа хэрэглэһэнэйнгээ түлөө мүнгэн шанда хүртэбэ.

Мүнөө П. В. Кочетов дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, юһэдэхи табан жэлэй, түгэсхэхы жэлдэ эрхим амжалта туйлахаар ажаллажа ябана.

Шефүүдэй туһаламжа

Аймагайнгаа колхоз, совхозуудта Прибайкалиин промышленна предприятинууд хирэ-хирэ болоод шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байдаг юм. Жэшээнь, Байгалай леспромхозой модошод «Прибайкалец» колхоздо малай фермэ болон тугалай байра бариха, сенажай траншей малтаха болон 2500 тонно наг шэбхэ полидо гаргаха юм.

Горячинск курортын, Байгалай лесхозой хүдэлмэрилэгшэд «Зырянский» совхоздо тугалай байра, хоёр байратай гэр барижа үгэхэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ шефүүд ойдо гаранхай, барилгын модо бэлэдхэжэ эхилбэ.

П. ХАЛТАНОВ.

НОМОЙ ХАНИНАР ОЛОШОРНО

Бахлайтын, Гангын отделенинүүдэй эгээ холын һү һаалиин фермэнүүдтэ Хэжэнгын аймагай нүүдэл библиотекын филиал нээгдэбэ.

Номой һайндэртэ хоёр фермын, тэндэхи тосхоной малшад, хүдэлмэришэд, үхибүүд олоороо ерэжэ хабаадалсаһан байна. Аймагай библиотекын методист П. Э. Ринчинова номой филиалтай болоһонтойнь малшадые амаршалаад, 1975 ондо ажалай эрхим амжалта туйлахыень хүсэбэ.

Аймагай соёлой таһагай зууршалгаар тэндэхи нютагай клубые даагша Мария Гатапова Бахлайтын, Гангын һү һаалиин фермэнүүдтэ эмхидхэгдэһэн библиотекын номуудые саг соонь һэлгэжэ байхаар даажа абаба. Номой һайндэрэй үедэ ном уншаха дуратайшуул олон байгаа. Тиин тэжээл буйлуулдаг цехэй хүдэлмэришэн В. Малзаров, һаалишад О. Басаева, Ю. Дамбаева, Д. Цыбикова, Г. Жалсанова, мал адуулагша П. Тогочеев болон бусад түрүүшын уншагшадай тоодо оролсобо.

А. БАБУШКИН.

ЭРХИМҮҮДЭЭ ТОДОРУУЛБА

«Восточные Саяны» колхозой бүхэшүүл барилдажа, нютагайнгаа ажалшадые баясуулба. Юһэн шэгнүүртэ хубаараад, барилдагшад сооһоо Буда Таряшинов, Сергей Ханхаев, Саян Улахаев, Валерий Янданов, Вячеслав Молонов, Анатолий Майдарханов, Дабушин Сотников, Ринчин Лобонов, Василий Бобков гэгшэд түрүү һууринуудые эзэлжэ, колхозой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Түрүү һуури эзэлһэн бүхэшүүлдэ колхозой правлени, партком Хүндэлэлэй грамота барюулаа.

Февраль һарын дүүрэтэр волейбол, шатар, даам, столой теннис наадалгаар колхозой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

Б. БИРБАЕВ.

Түнхэн.

АВИАТОРНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Улаан-Үдын авиаторнуудай нэрэ дээрэ баярта мэдээсэл абтаба. Үнгэрэгшэ жэлэй социалис мүрысөөнэй дүн согсолходо, авиапредприятиин коллектив гражданска авиациин министерствын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хоёрдохи һуури эзэлжэ, 5600 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэбэ. Тиихэдэ гражданска авиациин Зүүн-Сибириин управлени соо нэгэдэхи һуури эзэлээ.

Тус предприятиин коллектив 4-дэхи кварталайнгаа үйлэдбэриин программа үлүүлэн дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 29 мянган пассажирые зөөһэн, 800 мянган түхэригэй олзо оруулһан байха юм. Улаан-Үдын вертолетчигууд Зүүн-Сибириин управлениин дамжуулгын Улаан тугханда хүртэбэ. Эдэнэр 4-дэхи кварталайнгаа түсэб 138 процент, ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа 134 процентээр дүүргээ.

Улаан-Үдын авиаторнуудай коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхан, түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүри эршэмтэй һайнаар ажаллажа эхилбэ.

И. ХРАПУНОВ.

РЕСПУБЛИКЫН ЭКРАНУУДТА

Улаан-Үдэ хотын болон республикын колхоз, совхозуудай предприятинуудай соёлой ордон, клубуудта февраль һарада харуулагдахаар абтаһан шэнэ фильмүүдэй дунда һонирхожо харамаар кинокартинанууд олон. Илангаяа Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойдо, мүн Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой һайндэртэ зорюулагдаһан тематическа фильмүүд олоной анхарал татана. Тэдэнэй дунда «Дума о Ковпаке», фильм «Набат», «Родные поля», «Дорога на Рюбецаль», «Нормандия—Неман», «Ракеты не должны взлететь», «Повесть о чекисте», «Вдали от Родины», «Земля, до востребования», «Последний фронт», «Туннель», «Живые и мертвые, «Пятеро с неба» гэһэн болон бусад уран һайханай кинофильмнүүд бии.

«Дума о Ковпаке» фильм первый —«Набат» гэһэн кинотрилоги экран дээрэ гаража эхилбэ. Александр Довженкын нэрэмжэтэ киностудида зохёогдожо гараһан энэ фильм соо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ партизануудай дайсанай ара талада ехэ хохидол ушаруулһан тухай олон тоото номууд бэшэгдэһэн байна. Жэшээнь, Ковпагай нэрэмжэтэ Украинын партизануудай нэгэдэхи дивизи хэдэн мянгаад километр дайсанай ара талада ябажа, тэдэнтэй тулалдажа гараһан һааб даа. Эрэлхэг зоригто эдэ партизануудые Баруун Белоруссси, Зүүн Пруссии, Чехословаки, Австриин арад зон мүнөө һайн һанажа, дурсажа ябадаг лэ.

Трилогиин «Набат» гэһэн түрүүшын фильм дотор отрядай бии болоһон тухай хэлэгдэнэ. Ковпагай гол рольдо Украинын ССР-эй габьяата артист Константин Степанов наадаһан, комиссар Рудневай ролиие Валентин Белохвостик гүйсэдхэһэн байна.

«Трудные дороги мира». Энэ фильм манай ороной, Польшын, Чехословакиин, ГДР-эй, Финляндиин, Франциин, ФРГ-гэй, США-гай болон хилын саанахи бусад оронуудай киностудинуудта буулгагдаһан байна. Фильм дотор эб найрамдалай харгын лажа гаргагдаһан тухай һонирхолтойгоор хэлэгдэнэ.

Украинын киногой хүдэлмэрилэгшэд энеэдэ зугаа элбэгтэй кинокартинануудаараа үргэнөөр мэдээжэ болонхой. Жэшээнь, «Свадьба в Малиновке», «Шельменко—денщик», «За двумя зайцами», «Веселые жабокричи», болон бусад кинокомеди мүнөөдэр хүрэтэр тон элихэнээр һанагдадаг бэзэ? Февраль һарада харуулагдахаар абтаһан **«Ни пуха, ни пера»** гэһэн кинокомеди баһал олондо һайшаагдаха зэргэтэй. Яков Костюковский, Марк Слободской гэгшэдэй бэшэһэн сценаряар энэ фильм экран дээрэ гаргагдаһан байна. Фильм ангуушадай ажабайдалда зорюулагдаһан дээрэһээ, энеэдэ зугаа элбэгтэй. Киногой артистнууд Константин Сорокин, Николай Гринько, Валентин Иванов гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө рольнуудые шадамар бэрхээр гүйсэдхэжэ, киноое бүри һонирхолтой болгожо шадаа.

«Ленфильмын» киностуди **«Врача вызывали?»** гэһэн уран һайханай фильм экран дээрэ гаргаба. Тус фильм харагшад сэбэр һайхан сэдьхэлтэй, хододоо түргэн туһаламжа хүндэ үзүүлжэ ябадаг врачай ажалтай танилсажа гараха байна.

Мүн **«Какая у Вас улыбка?», «Рейс первый, рейс последний»** гэһэн уран һайханай фильмүүд дотор залуу хүбүүнэй хуби заяан тухай, жолоошоной хүшэр хүндэ аян зам тухай харуулагданхай.

Эдиршүүлэй харамаар фильмүүдэй дунда **«Маленький командир», «Доктор Айболит», «Пусть он останется с нами»** гэһэн кинокартинанууд бии.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хоёр жэлээр уридшалан» — А. Штеренбергын статья. «Дээдэ тушаалта айлшанай хүндэлэлдэ» — ТАСС-ай мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Байгал дээгүүр зурыһан харгы» — А. Куклинай статья. «Аша үрэ — мүрысөөнэй шухала нүхэсэл» — В. Алёшинагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Байгал дээгүүр зурыһан харгы» (түгэсхэл). Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Алдар суунь тарана» — фото-мэдээсэл. «Харгы, транспорт ба ябаган хүн» — статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» 10.05 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» **(үнгэтэ).** 10.20 — РСФСР-эй гүрэнэй арадай коллективүүдэй телевизионно фестиваль. Воронежско ород арадай хоор дуулаха. 11.00 — Конькигаар урилдаанай олон зүйлэй нааданай дэлхэйн чемпионат. Швециһээ дамжуулга **(үнгэтэ).** 11.40 — «Салют, Победа!» — викторина (3-дахи тур). **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!». 14.00 — Хүгжэмтэ киоск» **(үнгэтэ).** 14.30 —«Мультфильмнүүдэй программа» **(үнгэтэ).** 15.00 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.00 — СССР-эй арадай артист Э. Гилельс наадаха **(үнгэтэ).** Бобслей. Дэлхэйн чемпионат Италиһаа дамжуулга **(үнгэтэ).** 16.45— Уласхоорондын һонин **(үнгэтэ).** 17.15 — «Дайнай жэлнүүдэй дурасхаалда». «Жажда» — уран һайханай фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 —«Танай захилаар» — концерт. 19.40 — «Ном худалдалга» **(үнгэтэ).** 20.25 — «Кира Изотова дуулаха» **(үнгэтэ)** 20.55 — «Советскэ Союз тухай хари гүрэнһөө ерэһэн айлшадай һанамжа». 21.10— «Киногоор аяншалагшадай клуб». 22.10 — «Новый аттракцион» уран һайханай фильм **(үнгэтэ).** 23.40 — Фехтовани. Уласхоорондын мүрысөөн **(үнгэтэ).**

ТЕЛЕВИДЕНИ

Февралиин 17-һоо 23 болотор

ПОНЕДЕЛЬНИК, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Документальна фильмүүдэй программа **(үнгэтэ).** 10.45 — А. Толстой. Литературна портрет. 11.40 — «Танай һанамжа» **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Буратинын выставкэ» **(үнгэтэ).** 13.30 — «Эжын һургуули». 14.00 — «Таабаринууд ба тайлбаринууд» **(үнгэтэ).** 14.20 — А. Твардовскиин «Василий Теркин» гэжэ Моссоведэй нэрэмжэтэ театрай фильм-зүжэг. 16.15 — «Түсэбтэ табан жэлые болзорһоонь урид!». 17.00 — М. В. Фрунзиин түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Гроза над Белой» гэһэн уран һайханай фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10— Забһарлалга. 19.10—«Эжын һургуули».

Улаан-Удэ. 19.40 — «Түсэбтэ табан жэл, түгэсхэхы жэл» — Буряадай облпрофсоведэй түрүүлэгшэ нүхэр В. И. Титов үгэ хэлэхэ. 20.00 — Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Агуу баатаршалга гэһэн дамжуулга». 20.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл». 20.40 — «Мүрысөөн — олониитын зохёон байгуулхы ажал». 21.10 — Совет дуунай концерт.

«Орбита». 21.35 — «Түсэбтэ табан жэлые болзорһоонь урид» — КПСС-эй Челябинска обкомой нэгэдэхи секретарь М. Г. Воронаев дамжуулгада хабаадалсаха. 22.20 — «Гроза над Белой»—уран һайханай фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — «Арадай уран бэлиг»—шэнжэлэл. 01.10—А. Твардовскиин «Василий Теркин» гэжэ Моссоведэй нэрэмжэтэ» театрай фильм-зүжэг.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00 — «Ерэжэл хэшээгты!» — гэжэ Куба хэлэнэ» — документальна фильм. 19.00 — «Залуушуулай зохёолнууд». Уран зохёолшодой болохоёо байгаа конференциие угтуулан.

«Орбита». 19.40 — А. Твардовскиин «Василий Теркин» гэжэ Моссоведэй нэрэмжэтэ театрай фильм-зүжэг.

Улаан-Удэ. 21.35 — «Возвращение» уран һайханай фильм.

ВТОРНИК, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — Һурагшадта «Горн» гэһэн программа. 18.45 — «Телевизионно һонин. 19.05 — «Факел». Сэрэгэй дуунуудай конкурс. 19.40 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал (буряадаар). 20.10 — Агуу Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Нэм дороги эти позабыть нельзя» — телевизионно викторинэ. 20.55. — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.10 — «За час до рассвета» телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи, 2-дохи сери).

СРЕДА, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Бидэнэр байгаалитай танилсанабди» **(үнгэтэ).** 10.30 — М. Ю. Лермонтов «Герой нашего времени» — И. Андроников дамжуулга хэхэ. 11.30 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай түүхын хуудаһанууд». «Сталинградская битва» гэһэн дамжуулга. 12.00 — «Композиторнууд — үхибүүдтэ» **(үнгэтэ).** 12.30 — «Времена года» гэһэн мультфильм **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Үхибүүдтэ — фильм». «Пятерка отважных» уран һайханай фильм **(үнгэтэ).** 14.15 — «Балет тухай» **(үнгэтэ).** 15.15 — «Новороссийскын баатаршалга» — телевизионно документальна фильм **(үнгэтэ).** 16.20 — Бүхэсоюзна уран һайханай самодеятельностиин уран бэлигтэнэй фестивалиин нээлгэдэ зорюулагдаһан концерт **(үнгэтэ).** 17.05— «Сэнхир фермэнүүд дээрэ» гэһэн наукын эрдэм тараалгын фильм **(үнгэтэ).** 17.15 — «Дом для Серафима» уран һайханай фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Мүнөөнэй эрдэм наука».

Улаан-Удэ. 19.40 — Телевизионно һонин. 20.00 — «Хүдөө нютагай хүнүүд».

«Орбита». 20.40 — «Новороссийскын баатаршалга» — телевизионно документальна фильм **(үнгэтэ).** 21.05 — Бүхэсоюзна уран һайханай самодеятельностиин уран бэлигтэнэй фестивалиин нээлгэдэ зорюулагдаһан концерт **(үнгэтэ).** 22.30 — «Дом для Серафима» уран һайханай фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат «Спартак» — «Крылья Советов» **(үнгэтэ).** 02.45 — Концерт.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00— «Хүнгэн бэшэ энэ ажал» — телевизионно очерк. 18.20 — «Дуунтай уулзалга» — (буряадаар дамжуулга).

«Орбита». 19.40 — «Балет тухай» **(үнгэтэ).**

Улаан-Удэ. 20.40 — «Пропагандистнарта ба һуралсагшадта туһаламжа». Буряадаар хөөрэлдөөн. 21.00 — «Хатарай зал». 21.25 — «Начало» — уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Корабельная страна» — документальна фильм **(үнгэтэ).** 10.30 — «Түрэл орон доторнай». Белоруссиин ССР. 11.00 — «Аркадий Гайдар» — уран зохёолой дамжуулга. 11.40 — «Ород хэлэн». 12.25 — «Зураг бүхэндэнь наран» **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 — «Хүхюун стартнууд» **(үнгэтэ).** 13.45— «Шатарай һургуули». 14.15 — «Залуушуулай дуун». 15.25 — «Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»,— «Крылья Советов» (2—3-дахи үе) ба «Спортлотогой» тираж. 16.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Ургалтын хэмжээнүүд». «РСФСР-эй хара хүрьһэтэй бэшэ зонодо хэгдэжэ байгаа социально-экономическа шэнэдхэн хубилгалтанууд». КПСС-эй Новгородско обкомой нэгэдэхи секретарь Н. А. Антонов дамжуулгада хабаадалсана. 17.15 — «БАМ» — агуу барилга». Уран шүлэгэй хуудаһанһаа. 17.30 — «Опереттэдэ дуратайшуулда **(үнгэтэ).** 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Удэ. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.15 — «Нүхэр хүдэлмэришэн».

«Орбита». 19.40 — «Залуушуулай дуун». 20.50 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Крылья Советов». (2—3-дахи үе) ба «Спортлотогой» тираж. 22.10 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 22.40 — «Сэнхир фермэнүүд дээрэ» гэһэн наукын эрдэм тараалгын фильм **(үнгэтэ).** 22.50 — «Опереттэдэ дуратайшуулда **(үнгэтэ).** 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время». 00.30 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Москва). **(үнгэтэ).** 02.45 — РСФСР-эй гүрэнэй арадай коллективүүдэй телевизионно фестиваль. «Эргырон» гэжэ Чукотско-эскимосско ансамбль.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 18.25 — Ахамад классайхидта. «Альтаир» гэжэ телевизионно клуб.

«Орбита». 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Шатарай һургуули» **(үнгэтэ).**

«Улаан-Удэ». 19.40 — «Факел» — залуушуулда зорюулагдаһан программа (буряадаар). 20.40 — «Князь Игорь» — уран һайханай фильм.

ПЯТНИЦА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ. Документальна фильмүүдэй программа. 10.45 — «Лермонтов» — уран зураашан Н. Андроников дамжуулга хэхэ. 11.45 — «Танда манай дуунууд, хатар наадан» **(үнгэтэ).** 12.10 — «Москва ба москвагайхид». 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Алтан улир» — мультфильм. 13.15 — «Эдиршүүлэй уран бэлиг» **(үнгэтэ).** 13.45 — «Уран зохёолнуудые экран дээрэ найруулан табиха» **(үнгэтэ).** 14.45 — «Анна Каренина» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 16.00 — «Хүн ба хуули». 15.30 — Спортын программа: 1. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА—«Динамо» (Москва) (2-дохи ба 3-дахи үе). 2. Боксоор уласхоорондын мүрысөөн. Хахад финал. Минскһээ дамжуулга **(үнгэтэ).** 17.30 — «Артлото» тираж. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Совет композиторнуудай романсууд» **(үнгэтэ).**

Улаан-Удэ. 19.25 — Телепанорама. 19.45 — «Факел». Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан программа. 20.15 — «Мүрысөөн — олониитэй габшагай ажал».

«Орбита». 20.40 — «Хүн ба хуули». 21.10 — Спортын программа. 22.50 — «Далайн ардуудай уран бэлиг». 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан концерт. Совет Армиин Академическа Түб театр сооһоо дамжуулга хэгдэхэ **(үнгэтэ).** 02.00 — мэдээсэлэй программа. 02.30 — «Далхэйн арадай уран бэлиг» **(үнгэтэ).**

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 18.00 — Мультфильмнүүдэй программа. 18.30 — [illegible]. 19.00 — Концерт.

«Орбита». 19.25 — «Уран зохёолнуудые экран дээрэ найруулан табиха». «Анна Каренина» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери) **(үнгэтэ).**

Улаан-Удэ. 20.40 — «[illegible] последний минуты» — уран һайханай фильм. 22.20 — Концерт.

СУББОТО, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05 — «Смелые, смелые, ловкие». 10.35 — [illegible] Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан концерт **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Таанадта туристнар». 13.30 — «АБВГД-ейка». 14.00 — «Элүүр энхэ байхын [illegible]» — эрдэм наукада зорюулагдаһан программа **(үнгэтэ).** 14.30 — Мультфильмнүүдэй программа **(үнгэтэ).** 15.00 — Ан амитадай байдал. 16.00 — «Уран [illegible]. С. Островой [illegible] гүүд **(үнгэтэ).** 16.15 — «Хүн. Газар. Юртэмсэ» **(үнгэтэ).** 16.45 — «Горячий снег» — уран һайханай фильм **(үнгэтэ).** 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — Боксоор уласхоорондын мүрысөөн. Минскһээ дамжуулга хэгдэхэ. 20.00 — «Һайн ябагты!» 21.30 — «Дайшалхы [illegible]саалда» — Гречкын нэрэмжэтэ [illegible] раашадай студиин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан тавиэтэ репортаж. 22.10 — «Мартагдашагүй кинолентэнүүд». «Мы из Кронштадта» — уран һайханай фильм. 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.15 — Хүгжэмэй һонинууд. 01.15 — «Уран зохёолнуудые экран дээрэ найруулан табиха». «Анна Каренина» — уран һайханай фильм (1-дэхи сери) **(үнгэтэ).** 02.30 — Мульһэн дээрэ мотоциклаар урилдаан. Дэлхэйн чемпионат **(үнгэтэ).**

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 16.00 — «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн». «Сыны Отечества» — уран һайханай фильм. 17.35 — «Армии. Авиации. Флоту» документальна фильм. 18.35 — «Эхэ орон хамгаалана» — фильм-концерт.

ВОСКРЕСЕНИ, 23

СОВЕТ АРМИИН БА ДАЛАЙН-СЭРЭГЭЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Удэ. 09.00 — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан, телевизор харагшадай бэшэгүүдээр зохёогдоһон амаршалгын концерт.

«Орбита». 10.05 — «Фронтовигууд, орденуудаа зүүгты!». Дайнай ветерануудтай уулзалга **(үнгэтэ).** 11.00 — «Мүнөөдэр — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэр». СССР-эй оборонын министрэй орлогшо, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник, армиин генерал В. Г. Куликовой үгэ. 11.15 — «Амаршалга». [illegible]шэдтэ зорюулагдаһан хүгжэмэй программа **(үнгэтэ).** 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 — Шэнэ һонин. 13.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» **(үнгэтэ).** 13.30 — «Онгосодо юундэ [illegible] хэрэгтэй юм?» 14.00 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.30 — «Цирк айлшадые угтана» — фильм-концерт. 15.40 — Уласхоорондын һонин. 16.10 — «Киногоор аяншалагшадай клуб» **(үнгэтэ).** 17.10 — «Я служу на границе» уран һайханай фильм. 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.00 — 19.10 — Забһарлалга. 19.10 — Уран зохёол [illegible]. «Сэрэгэй дуунуудые дамжуулгада» — Поэт А. Сурков дамжуулга хүтэлхэ. 20.05 — «Отец солдата» — уран һайханай фильм. 21.35 — Останкиноһоо [illegible] «Сэрэгэй дуунууд» [illegible]. 23.20 — [illegible] «Манай мүнөөдэр ба ерээдүй байдалай тухай» **(үнгэтэ).** 23.50 — 24.00 — Забһарлалга. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 00.35 — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ программа **(үнгэтэ).** 02.00 — Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ. Документальна фильм. 02.40 — Мульһэн дээрэ мотоциклаар урилдаан. Дэлхэйн чемпионат **(үнгэтэ).**

Редактор **Ц. Ц. ЦЫБУДЕЕВ.**

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1975 оной февралиин 16. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02341. Заказ № [illegible]